

Defensor Patriae

Maanpuolustuskorkeakoulun lehti 1/2012

DEFENSOR PATRIAE

Maanpuolustuskorkeakoulun lehti
1/2012

TOIMITUSNEUVOSTO

Päätoimittaja kommodori
Aulis Minkkinen 0299 530102

Toimituspäällikkö
Aki Aunala 0299 530119

Kieliasiantuntija
Sara Hännikäinen

Arkistonhoitaja
Päivi Vestola

Sotilaspastori
Janne Aalto

Majuri
Tommi Lappalainen

Suunnittelija
Lauri Haavisto

Perinneyhdistys
Esko Vaahtolampi

Taitto
Tiina Kokkonen

Kannen kuva
Jarno Riipinen

Kansikuvassa
Sotatekniikan vanhempi lehtori
FT Nils Meinander oppilaineen

Takakannen ilmoitus
Zeeland

Painopaikka
Juvenes Print Oy 2012

ISSN-L 1798-162X
ISSN 1798-162X

- 3 **Pääkirjoitus**
Päätoimittaja, hallintojohtaja Aulis Minkkinen
- 4 **Näkymiä**
Rehtori, kenraalimajuri Vesa Tynkkynen
- 6 **Sekakalaa**
Aulis Minkkinen
- 10 **Koulutussuunnittelijat koulutuksen rakenteissa**
OAO:n koulutussuunnittelijat
- 14 **Rakennusrintaman kuulumisia**
Aulis Minkkinen
- 18 **Sotatieteiden päivät**
- 19 **Lyhyesti**
- 20 **Pitääkö paikkansa?**
Janne Aalto & Hannu Ahtinen
- 24 **Maanpuolustuskorkeakoulu 19 vuotta**
Aki Aunala & Mari Ukkonen
- 28 **Ennakoitua turvallisuutta**
Vesa Kynsijärvi
- 32 **Kiveen kirjoitettu totuus?**
Aki Aunala
- 36 **Vuosanka ensimmäisen vuosikurssin silmin**
Anssi Heinämäki
- 40 **Kun Sotamuseo näyttelyä Suomenlinnaan teki...**
Lauri Haavisto
- 46 **Kehittyvät arviointimenetelmät**
Soile Paananen
- 50 **Perinnepalsta - Perinneyhdistys Viipurissa 2011**
Ilkka Korhonen
- 56 **Suomen ryhdikkäin yliopisto**

Ruuhkaa kuljettimella

Kuluvan kevään ryntötyöviikot ovat tämän lehden ilmestyessä juuri kuumimmillaan. Puolustusvoimauudistuksen suunnittelu käy korkeapaineella, ja valot palavat suunnittelijoiden työkamareissa iltamyöhään ja viikonloppuisin. Suunnittelukokouksia piisaa ylitarjonnaksi saakka, ja moni haluaisi käyttöönsä kymmenpäiväisen viikkokalenterin saadakseen asiat mahtumaan allakkaan.

Muistelen eräiden työkuormitusta selviteläiden tutkimusten tuleen siihen johtopäätökseen, että ihmiselle on hyväksi tehdä keskimäärin noin 80–90 prosentin työkuormaa, mutta kuitenkin niin, että homma ei käy tasatahtisesti, vaan välillä on rauhallisempaa ja välillä ylitetään reippaastikin maagiset 100 prosenttia. Nyt lienee juurikin se aika, jolloin sataset paukkuvat. Toivoa sopii, että kesää kohden tahti laantuu ja on todellinen mahdollisuus akkujen huolelliseen lataamiseen.

Kun kuljettimella on ruuhkaa, on olennaista löytää työmäärästä olennaisin. Tekemiset on pakko panna tärkeysjärjestykseen. Haaste on melkoinen, sillä omien töiden paneminen tärkeysjärjestykseen on tunnetusti hyvin vaikea laji. Useimmat meistä ovat vaikeuksissa, kun tehtävänä on omien töiden priorisoiminen. Muiden tekemisiin löytyy jopa tarpeettoman helposti lausunto siihen, mikä on olennaista ja mikä ei.

Töiden paneminen tärkeysjärjestykseen kuuluu esimiehille – he saavat siitä peräti palkkaa. Tässä mielessä kehotankin jokaista esimiestä huolehtimaan siitä, että panee työt selkeään tärkeysjärjestykseen. Jos esimies ei muista, tai mikä huolestuttavinta, ei ehdi tätä tehdä, niin pidetäköön sovittuna, että alaisella on oikeus pyytää tehtäviinsä tärkeysjärjestys.

Tärkeysjärjestystä asetettaessa on todennäköisesti pakko jättää joitakin jo suunniteltuja tai toimeksi annettuja töitä tekemättä. Tähänkin kehotan kaikkia esimiehiä: määrättäkää alaisil-

lenne, mitkä ovat ne työt, joista ruuhkan sattuessa on lupa tinkiä tai jättää kokonaan sikseen. Mielestäni hyvä tapa on sellainen, että alainen laatii listan töistään ja esimies merkitsee siihen numeroin tärkeysjärjestyksen. Tekemisen raja menee sillä kohdalla, mihin käytettävissä oleva aika riittää; pilkkuviivan alla on pelkkiä optioita tai alaisen halu venyä tiukassa paikassa hiukan parempaan. Tärkeää on kuitenkin se, että olenaisista määräajoista pidetään kiinni. Tämä on sentään edelleen sotaväki, jonka tunnusmerkistöön kuulukoon jatkossakin tehtävien suorittaminen määräajassa.

Sopii toivoa, että töiden priorisoiminen ja vähemmän tärkeiden kehityshankkeiden jäätävä seisauttaminen kuuluu myös Pääesikunnan keväeseen. *Jos nimittäin ei kuulu, niin sitten priorisointipäätöksiä joudutaan tekemään ihan vääryllä toimintatasolla.*

Kuljettimessa oli ruuhkaa myös tämän lehden tuotannossa sen jälkeen, kun Maanpuolustuskorkeakoulun pitkäaikainen viestintäpäällikkö **Harri Valtonen** jäi viime syksynä viettämään täysinpalvelleen eläkepäiviä. Kiitos vielä kerran Harrille monista hyvistä *Defensorin* numeroista! Nyt uusi toimituspäällikkö on rekrytoitu, ja eläköön taas aika, jolloin tämäkin tuote ilmestyy. Seuraavan numeron tähtäämme loppukeksään siten, että se lämmittää näppejä syysluku-kauden avajaisissa.

Siihen asti: priorisoikaa, jaksakaa ja lomailkaa, kun sen aika on!

Päätoimittaja Aulis Minkkinen

Muutoksessa mukana -yhdessä tavoitteeseen

Maanpuolustuskorkeakoulu ei ole puolustusvoimauudistuksen kiihkeimmässä muutokurimuksessa. On selvää, että velvoitteet hallinnon keventämisestä ja toimintatapamallien kehittämisestä koskevat meitä samassa mitassa kuin muitakin puolustusvoimien osia. Samanaikaisesti ollaan varsin laajasti yhtä mieltä siitä, että erityisesti opetuksen ja sitä tukevan tutkimuksen korkea taso on turvattava. Tätä kirjoitettaessa on tulevaisuuteen liittyvissä yksityiskohdissa vielä paljonkin suunniteltavaa ja hiottavaa.

Jo käynnistyneen ja seuraavien vuosien aikana toteutuvan muutoksen yksityiskohtien tiedottaminen on haasteellista. Yksilön näkökulmasta tietoa on useimmiten käytössä liian vähän ja liian myöhään. Toisaalta päättäjät ja suunnittelijat haluaisivat tulla tietoisena esille vasta siinä vaiheessa, kun on jotain todellista kerrottavaa. Kaikkia tyydyttävän toimintatapamallin jalostaminen on kovin hankalaa.

Korkeakoulun piirissä asioista puhutaan avoimesti, ainakin siihen on vahva pyrkimys. Yksittäisen työntekijän mielessä on päällimmäisenä kaksi kysymystä: kuinka minun käy ja koska saan siitä tiedon. Yksityiskohtaiset suunnitelmat uudistuksen toteuttamisesta selviävät kesään mennessä. Tietoa asioiden etenemisestä annetaan toki aiemmin.

Maanpuolustuskorkeakoulun näkökulmasta puolustusvoimauudistus noudattelee korkeakoulun strategiaan liittyviä linjauksia. Resurssien väheneminen edellyttää strategian päivittämistä, jotta se vastaa edessä olevan tulevaisuuden muka-

naan tuomiin haasteisiin. Toimintojen keskittäminen Santahaminaan ja uudisrakennuksen valmistuminen vuoden 2014 loppuun mennessä ovat myötätulessa.

On totta, että tämä uudistus näyttyy joidenkin ihmisten elämässä erittäin suurena muutoksena myös korkeakoulun sisällä. Näiden ihmisten asiat ja elämän jatkaminen on taattava parhaalla mahdollisella tavalla. Korkeakoulun on kuitenkin siirryttävä eteenpäin, jotta tulevaisuuden toimintaedellytykset säilyvät. Uusi tulevaisuus on rakennettava yhdessä.

Uudistus ei ole pelkkiä rakennuksia, euroja ja henkilötyövuosia. Kuten aiemmin totesin, uusia toimintatapoja on kehitettävä, jotta selviydymme. Tämä ei onnistu pelkästään ylhäältä annettuna totuutena. Haastankin jokaisen työpisteen ja yksittäisen työntekijän kehittämään omaa työympäristöään siten, että toimintamme korkea taso on taattu myös tulevaisuudessa.

Erityisesti opetuksen sisältöjen kehittäminen on jatkossa arvossa arvaamattomassa. Maanpuolustuskorkeakoulun eri tutkintotasojen opiskelijoille ja täydennyskoulutuskursseille osallistuvalla henkilöstölle on annettava viimeisin sekä toimintatavat että ajattelun yhtenäistävä tieto. Osuutemme puolustusvoimauudistuksen jalkauttamisessa on tästä näkökulmasta tarkasteltuna erittäin merkittävä.

Hyvää kevättä kaikille!

Rehtori, kenraalimajuri Vesa Tynkkynen

...tanan tappi ja ...kefeen kivaa

Se on kohta taas suvi ja sen mukaiset puuhat. Opiksi ja varoitukseksi lajitovereille olkoon seuraava tarina menneeltä suvelta. Sen nautintoihin kuului kokovartalotoimista veneen tapin etsintää ja uuden saunankiuukaan epätoivoista jahtamista.

Kumpikaan projekteista ei ollut alan palvelumaineelle kunniaksi, mutta molempien työllistävä vaikutus oli aivan ensiluokkainen. Että voikin mennä niin paljon aikaa niin vähään asiaan.

Aloitetaan synkeä tilinteko aiheesta tappi. Minun tapauksessani tappi on pyöreä esine, jossa on jengat. Ns. tavallinen tappi ei käy, koska Pietarin amiraliteetin telakan tuotteessa on ihan omanlaisensa tappi. Ennen vanhaan sanottiin, että neuvostovalmisteisissa autoissakaan ei ole kuningaspulttia vaan toveritappi – siis on oltava erilainen tämänkin tapin.

Oli siis vesillelaskun aika, vaan talven jäljiltä oli tappi kateissa. Ensimmäisellä kauppareisulla ostin sellaisen yleismallisen korvikkeen, mutta sehän ei sopinut reikään ensinkään. Oli siis pakko avata netti ja etsiä Juuri Sitä Oikeaa. Iso oli ilo, kun maahantuojan kotisivuilta löytyikin heti ensi yrittämällä tarkka kuvaus tapin laadusta ja tieto ostopaikasta. Siispä seuraaville kotisivuille ja hip hip huraa! Myymälähän löytyi ihan kotinurkilta Herttoniemestä. Eikun vossikka alle ja ruokatunnilla tappikaupoille.

No, pieleenhän se meni, koska kyseinen myymälä oli tietty lakkautettu. Verenpaine alkoi kohota: *miksi niitä nettisivuja ei jaksaa päivittää, jos kerran jaksaa myymälänkin lakkauttaa?* Ajelin siitä sitten seuraavaan ja sitä seuraavaan veneilyputiikkiin, vaan heilläpä ei tietenkään tätä mallia ollut lainkaan saatavilla. Siis takaisin kotiin ja uudestaan nettiin. Sitten luuri käteen ja noin kymmenen turhaa puhelua alan liikkeisiin,

joissa ei pietarilaismallista tappia ollut saatavana. Monesti yritin soittaa myös siihen liikkeeseen, josta maahantuojan kotisivujen mukaan tappeja saa, vaan he eivät ehtineet keskustella kanssani. *Ehkä heillä olikin oikeita isoveneasiakkaita, jotka ohittivat nappi- ja tappikaupan?*

Noin kolmannenkymmenennen puhelun jälkeen viimein tärppäsi: tappi kuulemma oli saatavissa, kunhan ensin ajelee toiselle puolen kaupunkia. Sehän kesti iltapäiväruuhkassa vain puolitoista tuntia, joten olin todella lauhkealla mielellä, kun arvoisa asiakaspalvelija heti kohta tärytti, että ”ei meillä oo sen mallin tappeja”. Hetken ajattelin, että ostankin melan tai ankurin ja kalautan sillä asiakaspalvelijaa otsalohkoon, mutta sitten onneksi muistin, että tollon pahoinpitelystä voi saada saman tuomion kuin oikeasta ihmisestä. Onneksi paikalle sattui ennen väkivallantekoja vanhempi myyjähenkilö, joka otti minut hienovaraisesti sivummalle ja kaivoi tiskin alta (ihan totta!) haluamani tapin. *Sattuneesta syystä otin heti tuplat...tässäkin myymälässä.*

No, sitten oli vielä tämä kiukaan hankinta. Vanha kun oli liian läpihengittävää mallia, niin rautakauppaan oli mentävä. Ja heti ekassa myymälässä päädyin taas raivotaudin partahille, kun juuri ja juuri rippikouluikään ehtinyt asiantuntija antoi väkevän lausuntonsa uuden kiukaan toimitusajasta: *”no ne niinku tulee sit*

ku ne tulee, ei sitä niinku voi tietää”. Minä kiitin saamastani äärettömän täsmällisestä palvelusta ja lähdin toiseen rautakauppaan. Sen kaupan finnaama lupasi antaa tarjouksen netissä seuraavana aamuna, vaan kun sitä ei kuulunut vielä illallakaan, niin ajoinpa lämpimikseni kauppaan esittämään reklamaation livenä. Ja selityshän oli teinillä vallan pätevä: ”emmä oo ehtiny ninku sitä tarjousta, kun on ninku ollu asiakkaita”. Kumarsin taas syvään ja ilmoitin tämän asiakkaan löytävän kiukaan jostakin muualta.

Kolmas rautakuppa oli sikäli paras, että kun siellä ei ollut myyjiä ollenkaan, niin ei tarvinnut pettyä palveluunkaan. Neljännessä oli kiukaita, muttei savutorvia ja viidennessä asiat olivat päinvastoin. Kuudes oli käänteinen autiotalo, jossa oli myyjiä vaan ei kiukaita. Seitsemännessä suutuin sen takia, että eivät suostuneet myymään esillä ollutta kiuasta siihen teipatulalla hinnalla, vaan uusi olisi pitänyt tilata erikseen tehtaalta, ja sen hintahan pomsahti ihan eri lukemiin, vaikka olikin kuulemma samanlainen.

Kahdeksas kauppias oli hinnoitellut kiukaan niin ylös, että tuote jäi vielä *”vain Teille tässä ja nyt käteisellä”* annetun alennuksenkin jälkeen roimasti ylihintaiseksi. Yhdeksäs yleisönpalvelija yritti osaamattomuuttaan myydä sähkökiuasta sähköttömään mökkiin, joten kävelin ulos sillä kohdalla, kun huomasin käsieni taas puristuvan vaistonvaraisesti nyrkkiin.

Kymmenennellä käynnillä viimein tärppäsi, sillä siitä rautakaupasta löytyi keski-ikään ehtinyt henkilö, jota ei ollut opetettu Speden rautakaupassa. Sain kiukaan, ja se tuli vieläpä sovitun aikaan, mitä pidän pienenä ihmeenä tässä jumalaisten JOT-palveluiden (lue: Johan On Toimitusajat) yhteiskunnassa.

Loppujen lopuksi episodeista jäi kuitenkin käteen tapin ja kiukaan lisäksi mojova tieteellinen läpimurto: olin keksinyt ikiliikkujan! *Se toimii suomalaisessa palveluyhteiskunnassa niin, että nettisivut opastavat soittamaan liikkeeseen ja soittaminen johtaa nauhoitteeseen, joka kehottaa katsomaan asiaa netistä.*

Aulis Minkkinen

JK: haluaisit varmaan tietää, missä tappi- ja kiuaskaupat lopulta tehtiin. Enpä kerro, sillä kellä onni on, hän sen kätkeköön. Ja pikku juoksentelu palveluita jahtaamassa tekee vaan hyvää sinullekin!

sama

KUVA: Jarno Riipinen,

TEKSTI: OAO:n koulutussuunnittelijat

Architecti educationis in constructionibus cultus Koulutussuunnittelijat koulutuksen rakenteissa

Arkkitehdiksi voidaan kutsua jonkin asian suunnittelijaa, ideoijaa, ohjaajaa tai luoja. Koulutussuunnittelijan virassa Maanpuolustuskorkeakoulussa toimivat henkilöt työskentelevät asiantuntijatehtävissä suunnitellen, ideoiden, ohjaten ja luoden koulutukselle puitteet ja rakenteet.

Hiljaisella tiedolla on suuri merkitys sekä yksilön että työyhteisön osaamisessa ja oppimisessa.

Constructionibus – Rakenteissa

Konstruktivistisen tietoteoreettisen näkemyksen mukaisesti yksilö konstruoi aktiivisesti tietoa. Kokemustensa kautta oppija rakentaa tietoaan, taitojaan ja asenteitaan, valikoi ja tulkitsee informaatiota sekä jäsentää sitä aikaisempiin tietoihinsa ja näkemyksiinsä. Vaikka yleensä konstruktivismista puhuttaessa tiedon konstruoinnina käsitetään yksittäinen oppija, voidaan tieteellisen tiedon rakentamisen kohteena nähdä myös oppiva organisaatio, esimerkiksi korkeakoulu tai yliopisto, kuten Maanpuolustuskorkeakoulu.

Ajattelu- ja oppimisprosessien oikea-aikainen tukeminen eli *scaffolding* (engl. rakennustelineet), on sosio-konstruktivistiseen oppimisnäkemukseen ja oppimisen ohjaukseen läheisesti liittyvä käsite. Konstruktivismissa korostetaan tiedon olevan yksilön tai yhteisön itsensä rakentamaa. Rakentaminen ilman suunnitelmaa on puuhastelua. Kun suunnitelma on objekti, on suunnittelija subjekti.

Oppivan organisaation tiedon konstruoinnissa tulos syntyy organisaation sisäisten yksiköiden ja eri osien ja toimijoiden toteuttamien prosessien yhteensovittamisessa, rakenteiden kokoamisessa. Aiemmin saavutetun tietoaineksen saattamisessa nykyhetken siten, että sitä voidaan edelleen kehittää ja hyödyntää myös tulevaisuudessa. Maanpuolustuskorkeakoulussa koulutussuunnittelijat jatkavat usein pidemmän aikaa tehtävissään kuin koulutuksen toteuttavat tahot; kurssinjohtajat, opettajat ja kouluttajat. Näin koulutussuunnittelijat toimivat myös hiljaisen tiedon taltioijina ja siirtäjinä.

Hiljaisella tiedolla on suuri merkitys sekä yksilön että työyhteisön osaamisessa ja oppimisessa. Näkemys tiedosta ja oppimisesta muokkaa organisaation pedagogista strategiaa ja yksilöiden toimintaa. Koulutussuunnittelijoiden tehtävien ydin on usean eri toimijan yhteisten tavoitteiden saavuttamisen mahdollistamisessa; toisin sanoen kokonaisuuden luomisessa ja rakenteiden kokoamisessa.

Architecti educationis – Koulutussuunnittelijat toimivat koulutuksen arkkitehteina

Maanpuolustuskorkeakoulussa toimii vararehtorin alaisuudessa koulutuspäällikön johtama Opintoasiainosasto (OAO), joka vastaa opetuksen yleisestä kehittämisestä yhteistoiminnassa tutkinnoista ja niistä vastaavien organisaatioiden kanssa sekä tuottaa opiskelijoiden tarvitsemat yhteiset opinto- ja opiskelijapalvelut. OAO vastaa sotatieteellisiin tutkintoihin johtavaan koulutukseen rekrytoinnista ja opiskelijoiden valinnasta, toteuttaa opetukseen liittyvää laatutoimintaa yhteistoiminnassa tutkinto-osastojen ja ainelaitosten kanssa sekä tuottaa opiskelijoiden tarvitsemat opinto- ja opiskelijahallinnon palvelut. OAO myös vastaa oppimisympäristöjen kehittämisestä sekä yhteistoiminnasta korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa opetuksen ja opintohallinnon kehittämisessä. Opintoasiainosastolla työskentelee viisi koulutussuunnittelijaa, Opintohallintosektorilla neljä ja Rekrytointi- ja valintasektorilla yksi.

Rekrytointi- ja valintasektori rekrytoi opiskelijoita sekä toteuttaa opiskelijavalintoja sotatieteellisiin perustutkintoihin, jatkokoulutukseen ja pitkille ulkomaan kursseille. Lisäksi Rekrytointi- ja valintasektori hallinnoi Maanpuolustuskorkeakoulun kautta ulkomaille komennettua henkilöstöä. Sektorin suunnittelija ohjaa ja valmistelee opiskelijavalintojen ja rekrytoinnin toteuttamisen sekä toteuttaa valintoihin ja rekrytointiin liittyvää tiedostusta ja tilastointia.

Kasvatustieteiden maisteri (KM) **Inka Venho** valmistelee ja toteuttaa Maanpuolustuskorkeakoulun rekrytointiprojekteja ja toimii asiantuntijana upseeriston valtakunnallisen rekrytoinnin ja valintaprosessien suunnittelussa, toimeenpanossa ja kehittämisessä. Lisäksi hän ohjaa rekrytointiviestintää sekä Maanpuolustuskorkeakoulussa että muissa joukko-osastoissa ja pitää yhteyttä muihin yliopistoihin ja viranomaisiin. Venho suunnittelee, valmistelee ja ohjaa Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijavalintoja sotatieteellisiin perustutkintoihin, jatkokoulutukseen ja pitkille ulkomaan kursseille sekä toteuttaa valintoihin liittyvää tiedotusta ja tilastointia yhteistyössä Rekrytointi- ja valintasektorin johtajan kapteeni **Mika Penttisen** ja valintasihteeri **Heidi Tuukkasen** kanssa.

Opintohallintosektori toteuttaa opinto- ja opiskelijahallintoa, tarjoaa opiskelijapalveluita ja toteuttaa opetuksen laadun arviointia. Opintohallintosektorin koulutussuunnittelijat toimivat asiantuntijoina sotatieteellisten tutkintojen opetussuunnitelmatyössä ja tutkintorakenteiden kehittämistyössä. Suunnittelijat osallistuvat opetuksen ja opintojen pedagogiseen kehittämiseen, opintojen ohjaukseen ja neuvontaan, opintojen läpiviennin suunnitteluun, opintoppaan tuottamiseen sekä opintojen arviointiin yhteistyössä kurssinjohtajien, kurssisihteerien, ainelaitosten ja tutkinto-osastojen kanssa. Suunnittelijat tukevat kurssin johtajaa ja ainelaitoksia kurssisihteerien kanssa.

Opintohallintosektori toteuttaa opinto- ja opiskelijahallintoa, tarjoaa opiskelijapalveluita ja toteuttaa opetuksen laadun arviointia.

Kasvatustieteiden kandidaatti (KK) **Sanni Korpiaho** suunnittelee, valmistelee ja ohjaa sotatieteiden kandidaattien (SK) opintoja. Hän ohjaa ja tukee tutkinto-osastoja kurssien koulutussuunnittelussa sekä neuvoo kadettikurssien kurssinjohtajia ja opiskelijoita opintojen suunnittelussa. Hän tukee kurssinjohtajia ja ainelaitoksia yhteistyössä kadettikurssien kurssisihteerin tradenomi **Johanna Jokelan** kanssa. Sanni Korpiaho toimii KM **Titta Rautasalon** sijaisena 1.3.2012 alkaen, kun Rautasalo aloittaa Kadettikoulun koulutussuunnittelijan tehtävässä perustutkintojen uudistustyöhön liittyen.

Kasvatustieteiden maisteri **Miaaleena Pärssinen** suunnittelee, valmistelee ja ohjaa sotatieteiden maistereiden (SM) sekä joustavan opinto-ohjelman saaneiden (JOO) opiskelijoiden opintoja. Pärssinen koordinoi opetuksen järjestelyiden pedagogisen suunnittelun, kehittämisen sekä opintojen läpiviennin yhteistyössä maisterikurssien kurssinjohtajan ja kurssisihteerin KM **Lotte Mannisen** kanssa.

Kasvatustieteiden ja filosofian maisteri **Johanna Anttonen** suunnittelee, valmistelee ja ohjaa sotatieteellisen jatkotutkinnon kurssien (EUK ja YEK) kehittämistyössä. Hän vastaa opetuksen pedagogisesta suunnittelusta sekä opintojen läpiviennin suunnittelusta ja kehittämisestä yhteistyössä kurssinjohtajien ja kurssisihteerin merkonomi **Kirsi Hartikaisen** kanssa. Anttonen vastaa opetuksen kehittämisestä osallistuen Maanpuolustuskorkeakoulun laatutyöryhmän toimintaan ylläpitäen ja kehittäen opetuksen palautejärjestelmää. Anttonen toimii asiantuntijana Moodle-oppimisympäristön toimintamallin kehittämistyössä sekä Maanpuolustuskorkeakoulun edustajana yliopistojen yhteistyöverkostossa.

Kasvatustieteiden maisteri **Kaija Huhdankoski** toimii Maanpuolustuksen Professional Development (MPPD) -opiskelijoiden koulutussuunnittelijana. Hän vastaa opetuksen pedagogisesta suunnittelusta sekä opintojen hallinnoinnista ja kehittämisestä. Hän kehittää Maanpuolustuskorkeakoulun kautta ulkomaille komennettujen opiskelijoiden oppimisprosessia sekä osallistuu opiskelijavalintaprosessiin oman alansa asiantuntijana. Hän kehittää hallintoa yhteistyössä valintasihteeri Heidi Tuukkasen kanssa. Lisäksi hän toteuttaa ja kehittää jatkokoulutusopiskelijoiden (tohtoriohjelman) hallintoa yhteistyössä tutkimusalan kanssa.

Opintoasiainosasto toimii Santahaminassa, Maanpuolustuskorkeakoulun päärakennuksen länsipuolella sijaitsevan Ritaritalon ensimmäisessä kerroksessa. Osaston henkilöstön tavoittaa myös sähköpostitse osoitteesta opintoasiainosasto.mppk@mil.fi. Lisätietoa löytyy Torni-portaalista ja Maanpuolustuskorkeakoulun internetsivuilta.

Jotakin tällaista, mutta ei ehkä tämän väristä?

KIVITALO ELÄÄ SITTENKIN

Maanpuolustuskorkeakoulun uudisrakennuksen suunnittelu oli jo hyvää vauhtia menossa kohti finaalia, kun puolustusvoimauudistus iski. Hetken aikaa tunnelmat olivat kuin italialaisristeilijällä pienen ”kontrollissa olevan sähköngelman” jälkeen, mutta nyt näyttää taas huomattavasti seesteisemmältä. Kyllä Santahaminatalo tulee, vaikka myöhästyykin.

Puolustusvoimauudistus arpoi uudet pääkäyttäjät

Puolustusvoimauudistuksen aiheuttama hidaste uudisrakennuksen suunnittelulle oli kiusallinen, mutta hyvin luonnollinen mutka matkassa. Se aiheutti noin puolen vuoden suunnitteluviiveen, mutta on onneksi helppo ymmärtää, että ei kennelläkään ole varaa rakennuttaa taloa tietämättä tarkasti, miksi sen tekee ja keitä sinne tulee.

Kesällä 2011 tehtyyn suunnitteluun nähden muutoksia tulikin aika paljon: oikeastaan vain kirjasto on sellainen toiminto, joka on pysynyt konseptissa suunnittelun kaikissa vaiheissa. Kaikkeaa muuta on säädetty matkalla sellaisilla sotilaallisen päätöksenteon lehmänkäännöksillä, jotka panevat nöyränä ihailemaan suunnittelun pääarkkitehtien, **Raimo Jokelan** ja **Osmo Syrjäsen**, kykyä sietää vauhtia ja vaarallisia tilanteita.

Esikunnan osalta haaveet siirtymisestä uusiin tiloihin lopahtivat havaintoon siitä, että muutto ei ole aivan välttämätön. Maanpuolustuskorkeakoulun uusi, toki vielä suunnitteluprosessissa oleva henkilöstövahvuus on kuitenkin olennaisesti nykyistä pienempi. Siten esikunnan ei ole välttämätöntä muuttaa yhdistettävien ainelaitosten tieltä uudisrakennukseen. Lähtökohtana onkin se, että esikunnan toiminnot ja toimijat jatkavat suurin piirtein nykyisissä tiloissaan lukuun ottamatta viestintäalaa, joka matkustaa muun palveluyksikön kylkeen juhlasalirakennukseen, ja kirjaamo, jolle suunnitellaan uudet tilat nykyisen kurssikirjaston paikkeille.

Samoin kävi myös uudelle Johtamisen laitokselle (nykyinen Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos): ei kannata pakata muuttolaatikoita, sillä laitos voi jatkaa toimintaansa nykyisissä tiloissaan. Jos laitoksen vahvuus jatkosuunnittelussa jostakin syystä kasvaa olennaisesti, niin ensisijaisena ratkaisuna varaudutaan kasvamaan ylöspäin, eli otetaan tarvittaessa joitakin majoitushuoneita toimistokäyttöön.

Uusina toimijoina taloon sijoittuvat Sotatekniikan laitos ja Puolustusvoimien Kansainvälinen Keskus (PVKVK). Sotatekniikan laitos muuttuu, koska sen nykyinen rakennus luovutetaan Kaartin Jääkärirykmentille. PVKVK puolestaan muuttaa, koska sen toiminnot liitetään puolus-

tusvoimauudistuksessa osaksi Maanpuolustuskorkeakoulua ja koska tarkoituksena on luopua kokonaan nykyisestä Hyrylän kiinteistöstä.

Uudisrakennuksen kolme pääkäyttäjää ovat kirjasto, Sotatekniikan laitos ja PVKVK. Kaikki niistä ovat toimijoita, jotka voivat tehokkaasti ja yhteisesti käyttää hyväkseen taloon suunniteltuja monikäyttöisiä yhteistiloja.

Edellä mainittujen toimijoiden lisäksi huomattava osa kiinteistöstä tulee majoituskäyttöön. Suunnitelmassa on 70 kahden hengen säästöomajoitustyyppistä huonetta, joita käytetään kansainvälisen kurssitoiminnan lisäksi tutkinto-opetuksen ja täydennyskoulutuksen majoitustarpeisiin. Täten talon majoituspuolesta onkin tulossa eräänlainen huoneistohotelli, eikä kaukana olla siitäkään näkymästä, että rakennus todella voi toimia myös puolustusvoimien huoneistohotellina virkamatkustajille silloin, kun tilaa löytyy.

Varuskunnallisista toimijoista taloon sijoitetaan ainakin komendanttuuri, ja varuskunnallisena resurssina voitaneen pitää myös 300 hengen yleisöauditoria, jonne jatkossa keskitetään mahdollisimman monet Santahaminassa pidettävistä yleisötilaisuuksista. Myös aulaan olevan vastaanoton naapurina toimiva sotilaskoti on osa yhteiskäyttöisyyttä ja talon palveluita.

Yhteensä taloon on suunniteltu tiloja noin 4 500 hyötyneliömetriä, mikä tarkoittaa noin 6 500 bruttoneliötä – siis ihan kivitalon kokoinen juttu! Henkilöstön työpisteitä rakennukseen tulee hieman vajaat 60 kappaletta, mikä on noin 40 % vähemmän, kuin suunnittelun aikainen suurin työpöydällä ollut lukema. Hankkeen kustannusarvio jäänee alle 14 miljoonan euron (ALV 0 %).

Sijoituspaikka mietityttää

Tätä kirjoitettaessa uudisrakennukselle on vielä kolme sijoituspaikkavaihtoehtoa, jotka ilmenevät oheisesta kuvasta. Paikat ovat maaperäselvitysten mukaan jotakuinkin tasaväkiset, mitä tulee maaperän rakennettavuuteen. *Suonsilmää ei ole löytynyt.* Korkeakoulun kannalta mikään paikoista ei ole ”mahdoton”, mutta on tunnus-tettava lukkarinrakkautta alkuperäiseen sijoituspaikkaratkaisuun edesmenneen K-kaupan ton-

tille (vaihtoehto A). Samaa mieltä lienee ainakin Santahaminan Venekerho, jolle sekä vaihtoehto B että C olisivat täydellistä myrkyä tuodessaan rakennuksen kerhon nykyisille läänityksille. Santahaminan asukkaillakin lienee sanottavaa ainakin vaihtoehto B:hen, sillä sen toteutuessa niin sanotussa K-kaupan rannassa uitaisiin *vapain rinnoin* talon etupihalla.

Varsinkin päätien länsipuolelle sijoittuva vaihtoehto B vaikuttaa ”henkisesti etäiseltä”, eikä sijainti päätien väärällä puolella ole liikumisturvallisuuden kannaltaakaan optimaalinen. Myös vaihtoehto C tuntuu jotenkin vieraalta; olkoonkin, että se avaisi toteutuessaan aivan uuden suunnan kampusalueelle ja todennäköisesti muuttaisi monen työhön tulijan kävelytottumuksia.

Otaksum, että sijoituspaikkaa koskeva päätös tehdään jo kuluvan kevään aikana, sillä kaikkien vaihtoehtojen elättäminen mukana varsinaisessa rakennussuunnittelussa olisi hölmöläisten hommaa.

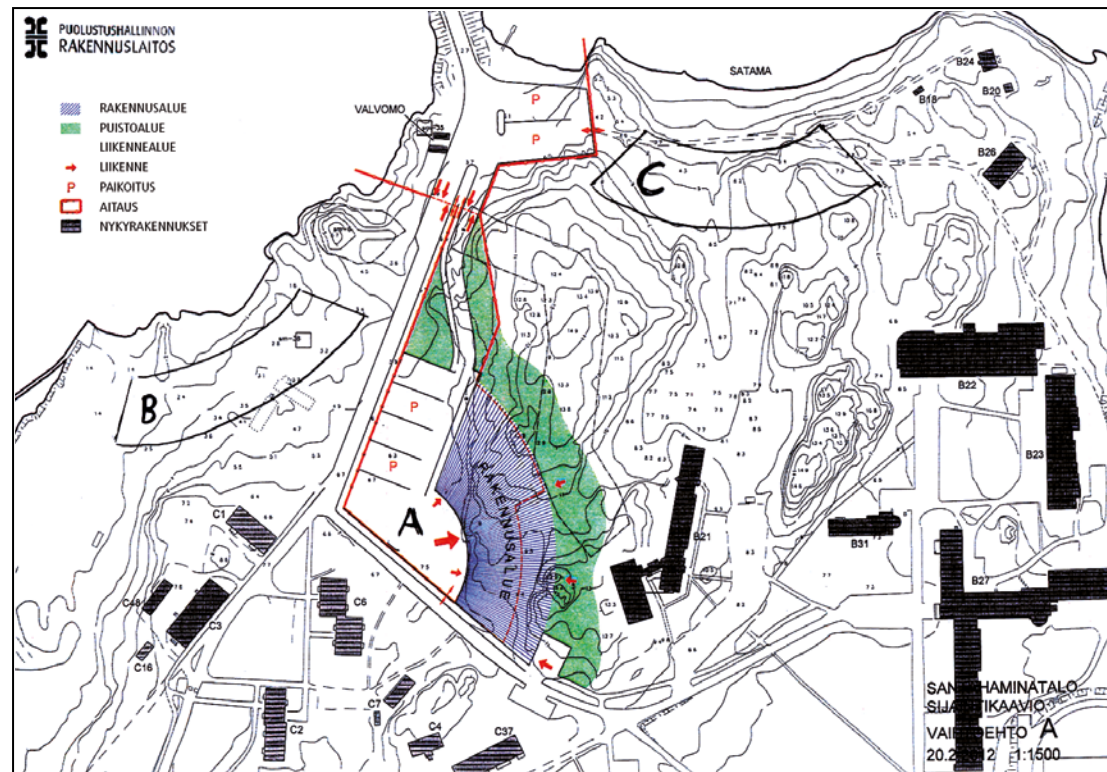
Luopumislaskelma motivoi...

Vain ihan hiukkasen kärjistäen voi sanoa, että rakennuksen tärkein perustelu ei näinä taloudellisina aikoina ole sen varsinainen tarve, vaan sen seurannaisvaikutukset luopumisina. Tässä mielessä onkin tehty mittava työ, jotta kaikki rakentamisen seurannaisvaikutukset saadaan selvitettyksi. Rätinki osoittaa, että uudisrakennuksella vapautetaan noin 2,5 miljoonaa euroa rahaa, joka tällä hetkellä kuluu nykyisten kiinteistöjen vuokriin ja ylläpitoon.

Toisen merkittävän potin muodostaa keskittämisen mahdollistama henkilöstömäärän supistus, joka suunnitellaan osana puolustusvoimauudistusta. Alustava arvion mukaan uudisrakennuksen ”syyksi” (lue: *eduksi*) voidaan kirjata yli kahdenkymmenen henkilötyövuoden säästö, kun toiminnot keskitetään Santahaminaan. Jos luku olisi vaikkapa tasan 20, niin nykyisellä keskimääräisen henkilötyövuoden hinnalla 20 tehtävän vähennys merkitsee noin 1,26 miljoonan euron säästöä vuodessa. Tämän pääl-

Hankesuunnittelukokous nro 6 tutki lähes jo valmista suunnitelmaa. Kuvassa oikealla projektin johtaja, arkkitehti Raimo Jokela ja häntä lähinnä suunnitteluarkkitehti Osmo Syrjänen.

Sijoituspaikkavaihtoehdot A, B ja C.

le tulevat vielä säästöt, jotka syntyvät nykyisestä ”erillään asumisesta”, kuten matkustaminen eri toimipaikkojen välillä ja siitä aiheutuva ajan käyttö epäolennaiseen.

Olenko siis optimisti, kun uskon, että alle miljoonan euron vuosivuokralla saatava uudisrakennus on edellä mainitut luopumiset huomioon ottaen hyvä sijoitus? Tuskinpa, sillä tässä laskennassa halvempikin taskulaskin riittää osoittamaan hankkeen kannattavuuden.

...ja hiilijalanjälkilaskelma täydentää

Maanpuolustuskorkeakoulun tavoitteena on tehdä kunnolla se, mihin ryhdytään. Niin tässäkin asiassa, ja siksi korkeakoulu on tilannut Senaatti-kiinteistöt Oy:ltä valtioneuvoston periaatepäätöksen suosittaman laskelman uudisrakennuksen hiilijalanjäljestä.

Laskelmaa ei ole tätä kirjoitettaessa edes ehditty aloittaa, mutta yksin tieto uudisrakennuksen vuosittaisista energiakustannuksista antaa syyn odottaa musertavaa tulosta: kun luovuttavissa kiinteistöissä maksetaan tällä hetkellä energian kulutuksesta noin 450 000 euroa vuodessa, niin uudisrakennuksen vastaavaksi luvuksi arvioidaan noin 100 000 euroa. Sen päälle tulee vielä nykyisen ”erillään asumisen” aiheuttama liikennöinti, joka sekkin on rikkana

rokassa keskittämisen puolesta.

Lisäksi on syytä mainita, että uudisrakennuksen tuleva omistaja, Senaatti-kiinteistöt Oy, on johtavan asiantuntijan **Karl Gäddan** johdolla yhdessä hankesuunnittelijoiden kanssa tehnyt erinomaisen hyvää valmistelutyötä, ja niinpä Santahamina-talon energiatehokkuusluokka onkin suunnitelman mukaan parasta A-ryhmää. Hankkeessa noudatetaan Senaatti-kiinteistöjen vahvistamia kestävän kehityksen periaatteita.

Koska sen tekeminen alkaa ja koska muutetaan?

Kuten todettu, puolustusvoimauudistuksen toistaiseksi koettu turbulenssi on varastanut suunnittelu-aikaa puolisen vuotta, eli tällä hetkellä hankkeen valmistumisnäkökulma on siirtynyt kesästä 2014 vuodenvaihteeseen 2014–2015. Jotta tämä aikataulu pitää, on hankesuunnittelun jälkeen tehtävä varsinaiset rakennuspäätökset ennen kuluvan vuoden suvivirttä.

Jo nyt koettu viive merkitsee sitä, että syyslukuakaudella 2014 jopa viitisenkymmentä Maanpuolustuskorkeakoulun tutkinto-opiskelijaa etsii turhaan sijaa majatalosta. *Toivoo sopii, että joukkomakaus voimistelusalissa jää vähintäänkin hyvin lyhyeksi, ellei peräti aiheettomaksi mörköläiseksi.*

SOTATIETEIDEN PÄIVÄT

2012

MUUTOS - SYITÄ, SEURAUKSIA JA RATKAISUJA

23. – 24.5.2012

Maanpuolustuskorkeakoulu, Santahamina

Lisätietoa ja ilmoittautuminen www.pv.fi/sotatieteidenpaivat2012

LYHYESTI

Sotatieteiden päivät 2012

Järjestyksessään seitsemännet Sotatieteiden päivät järjestetään Maanpuolustuskorkeakoululla Santahaminassa 23.–24.5.2012. Sotatieteiden päivät on yksi maan merkittävimmistä sotatieteellisistä seminaareista, joka tuo Santahaminaan lukuisia kansainvälisiä huippuasiantuntijoita ja Suomen johtavia sotatieteiden tutkijoita.

Joka toinen vuosi järjestettävien Sotatieteiden päivien teema on tänä vuonna *muutos*. Teeman mukaisesti päivillä käsitellään sekä kansainvälisen että kansallisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan muutospaineiden aiheuttajia sekä niiden perusteella tehtyjä päätöksiä ja niistä koituneita seurauksia.

Sotatieteiden päivät on kaikille avoin tapahtuma. Osallistumismaksu on 20 euroa hengeltä, mihin sisältyvät muun muassa kuljetukset Helsingin keskustasta Santahaminan kampusalueelle ja takaisin.

Tutustu tapahtuman tarkempaan ohjelmaan ja ilmoittaudu mukaan internetsivulla www.pv.fi/sotatieteidenpaivat2012.

Sotatieteiden päivät järjestävät Maanpuolustuskorkeakoulu ja Suomen Sotatieteellinen seura ry. Järjestelyissä ovat mukana myös useat muut sotatieteelliset seurat ja yhdistykset.

Doria sähköistää Maanpuolustuskorkeakoulun aineistot

Doria on Kansalliskirjaston ylläpitämä sähköinen julkaisuarkisto, jossa on usean eri organisaation tuottamaa sisältöä. Helmikuusta 2012 lähtien Doriassa julkaistaan myös Maanpuolustuskorkeakoulun aineistoa. Doria-julkaisuarkiston kautta luettavissa on muun muassa opinnäytteitä, laitosten julkaisuja sekä digitoitua vanhempaa materiaalia, esimerkiksi historiallisesti merkittäviä ohjesääntöjä.

Doria helpottaa Maanpuolustuskorkeakoulussa julkaistuihin opinnäytteisiin tutustumista sekä tuo entistä laajempaa näkyvyyttä laitosten julkaisuille. Digitointi puolestaan pelastaa jälkipolvien käyttöön harvinaista ja monesti huonokuntoista sotahistoriallista aineistoa kirjaston kokoelmista. Painetut versiot julkaisuista ovat edelleen lainattavissa Maanpuolustuskorkeakoulun kirjastosta.

Ensimmäisessä erässä aineistoa julkaistaan Doriassa yli 300 nimikettä. Lisää julkaistaan vaiheittain. Viranomaiskäyttö-, julkaisulupa- ja muista syistä johtuen uusi palvelu ei tuo kaikkia opinnäytteitä ja julkaisuja saataville.

Doria-julkaisuarkistoa voi käyttää osoitteessa www.doria.fi

Lisätietoja aiheesta saa Maanpuolustuskorkeakoulun kirjastosta, informaattikko **Joonas Parviaiselta**, p. 0299 530 172 sekä Maanpuolustuskorkeakoulun kirjaston internetsivuilta.

MILjazz rantautuu Santahaminaan

Jokavuotinen MILjazz viihdyttää jälleen yleisöä Santahaminassa torstaina 14.6.2012 klo 18 alkaen.

Tilaisuudessa esiintyvät Savon Sotilassoittokunta, Kaartin Soittokunnan Big Band solistinaan **Emma Salokoski** sekä Puolustusvoimien Varusmiessoittokunnan Show Band solistinaan **Pete Parkkonen**.

Luvassa on aiempien vuosien tapaan laadukasta musiikkia ja rentoa tunnelmaa kesäisellä sotilassaarella. Tilaisuus on kaikille avoin ja maksuton.

Tervetuloa mukaan!

Pitääkö paikkansa?

– eli viimeinen osa aiheesta strateginen hyvinvointi

– Terve, pitääkö paikkansa, että et päästä henkilöstösihteereitä enää kopiokoneellekaan yksin? Pelkäätkö kuulemma, että joku yrittää kaapata heidät pois yksiköstä, lausuu sotilaspastori esimiehelleen aamun avaukseksi.

– Mistä tuollaista olet kuullut? hämmentynyt henkilöstöpäällikkö vastaa.

– No, sillä nyt ei ole mitään väliä. Kuulen muutenkin kaikenlaista, tuumailee pappi ja seuraa samalla kuinka esimiehensä kasaa papereita ja tekee lähtöä huoneestaan.

– Menen käymään kehityskeskusteluni hallintojohtajan kanssa, ilmoittaa päällikkö, – eikä juttu muuten pidä tuollaisena paikkaansa, hän jatkaa.

– Kävit sitten keken? tuumailee pastori iltapäivän lopulla paperikasaa siirtelevälle henkilöstöpäällikölle.

– Joo. Pomomme sanoi, että meidän tehtävämme henkilöstöyksikössä on kuin kaksikyttäinen kameli, vastaa esimies.

– Mjaa, kannetaan raskaita taakkoja pahemmin ryypäämättä, niinkö? pastori tokaisee.

– Ei se pomo sitä tarkoittanut, vaan että tehtävämme ovat kaksijakoisia. Toinen kyttyrä tiukkaa lainsäädäntöä ja erilaista sopimusten ja ohjeiden soveltamista ja toinen kyttyrä sitten ihmisistä huolehtimista, henkilöstötukea ja työhyvinvointia, sinun aluettasi. Sitä paitsi kameli on itsetietoisuuden symboli, se ei nimittäin ota kantaakseen koskaan enempää kuin jaksaa, henkilöstöpäällikkö päättää.

– Viisas eläin, viisaampi kuin monet ihmisistä, tuumaa pastori ja katselee ulos talviseen maisemaan, kuin kertoakseen, että olisi mieluummin hiihtämässä. Yllättäen hän kuitenkin herää mietteistään ja kysäisee: – Pitääkö muuten paikkansa, että sille huolenpitokyttyrälle on herunut rahaakin?

– Kuten hyvin tiedät, olemme budjetoineet hyvinvointikartoituksen seuraavaan vaiheeseen

määrärahaa, jolla on tarkoitus tehdä vihdoin ja viimein konkretiaa Maanpuolustuskorkeakoululla palvelevien työntekijöiden hyväksi. Sen kartoituksen mukaisesti meillä löytyi oivallinen pilottikohde. Eräällä osastolla on haasteita, mutta porukalla on siellä myös halua parantaa omaa hyvinvointiaan, tiedottaa henkilöstöpäällikkö.

– Mutta pitääkö paikkansa, että pelkkä halu riittää muutoksen aikaansaamiseen? kysyy pappi yllättävän terävästi.

– Kyllä oikealla ja positiivisella asenteella pääsee jo pitkälle, mutta sieltä löytyy hyvinvointikartoituksen mukaan myös valmiutta tuki- ja liikuntaelimestön kehittämiseen, stressin vähentämiseen, unen laadun parantamiseen, painonhallintaan, työkyvyn kehittämiseen sekä vireyden lisäämiseen aktiivisen liikunnan kautta, innostuu henkilöstöpäällikkö ja jatkaa: – Lähiaikoina sitten valitsemme työterveyshoidon kanssa yhteistyössä henkilöt, jotka tähän hyvinvointivalmennukseen pääsevät.

”

– No hyvä, mitä meidän muiden hyväksi tehdään? Miksi muille aina järjestetään kaikkea kivaa eikä meille ikinä mitään, mutisee pappi kuin tykkäisi kyttyrää.

– Mitkä ovat kelpoisuusvaatimukset? kysyy esimiehensä innostuksesta vaikuttanut pastori, – niin, ja mitä se valmennus sisältää?

Henkilöstöpäällikkö ottaa mukavamman asennon tuolissaan ja aloittaa: – Ensinnäkin työterveyshoidon tulee todeta, että henkilö tarvitsee valmennusta, toiseksi valittavan tulee ehdottomasti sitoutua valmennukseen, eikä siinä sitten muuta tarvitakaan. Valmennukseen itsessään kuuluu kaksi henkilökohtaista tapaamista ammattilaisten kanssa ja valmennus kestää 48 viikkoa. Meidän ohjausryhmä pohtii tätä myös pari kertaa tämän vuoden aikana. Lisäksi saam-

me raportit valmennuksen onnistumisesta sekä palautetta valmennettavilta tyytyväisyyskyselyn muodossa.

– No hyvä, mitä meidän muiden hyväksi tehdään? Miksi muille aina järjestetään kaikkea kivaa eikä meille ikinä mitään, mutisee pappi kuin tykkäisi kyttyrää.

– Ongelmana tässä oli se, että kun kysely tehtiin, oli vastausprosentti monessa yksikössä liian alhainen. Osittain sen vuoksi monien yksiköiden tulokset vaikuttivat jopa liian hyviltä ollakseen totta. Toivottavasti kuitenkin saadaan pilotista hyvät ja rehelliset tulokset. Toivottavasti ensi vuonna on myös joku kyselyistä rauhallinen ajankohta. Silloin voisimme toistaa kartoituksen ja sitä kautta ehkä päästä perustamaan myös muihin tulosyksiköihin samanlaisia ryhmiä. Asialla olisi tilausta varsinkin nyt kun tule-

”

– Viisas eläin, viisaampi kuin monet ihmisistä, tuumaa pastori ja katselee ulos talviseen maisemaan, kuin kertoakseen, että olisi mieluummin hiihtämässä.

vaisuus puolustusvoimissa on kaikkinsa epävarmaa. Paitsi siltä osin, että muutos varmasti koskee myös Maanpuolustuskorkeakoulun henkilöstöä, päättää henkilöstöpäällikkö.

– Niin, se nyt ainakin taitaa pitää paikkansa – lähdetkö hiihtämään, kello on sata? kysäisee pastori.

– En taida vielä ehtiä, harmittelee päällikkö ja pienen tauon jälkeen vilkaisee alaistiaan ja kysäisee: – Pitääkö muuten paikkansa, että sinä – tai anna olla, parempi etten tiedä...

KUVAT: Aki Aunala ja Mari Ukkonen

Maanpuolustus korkeakoulun vuosijuhla

13.–14.1.2012

19-vuotiaan Maanpuolustuskorkeakoulun vuosijuhlaa vietettiin kahden päivän ajan Santahaminan kampusalueella.

Sotilaspastori Janne Aalto, vararehtori Max Sjöblom ja rehtori Vesa Tynkkynen.

Koulun pienoisliput poislähtijöiden tilaisuudessa.

Rehtori puolisoineen vastaanottamassa illallisvieraita koulun juhlarakennuksessa.

Daamit tyylikkäästi.

Illallisvieraita odottelemassa Titanic-aiheisia alkupaloja.

Illtajuhan jännitystä arpajaisten muodossa.

Kadetti Saska Pajunen ja Suvi-Tuulia Hautamäki.

Eläkkeelle siirtynyt viestintäpäällikkö Harri Valtonen puolisoineen.

Hallintojohtaja Aulis Minkkinen, Tiina Malmi, Laura Vuorisjärvi ja entinen vararehtori Teppo Lahti.

Ennakoitua turvallisuutta

– Maanpuolustuskorkeakoulu mukana henkilöturvallisuushankkeen pilotoinnissa

Hankkeen taustat

Puolustusvoimien palvelusturvallisuustoiminnasta saatujen kokemusten ja tapahtuneiden onnettomuuksien perusteella aloitettiin vuonna 2006 arviointi palvelusturvallisuuden kehittämisen tarpeista. Merkittävin yksittäinen tapahtuma, joka johti kehittämisen valmisteluihin, oli vuoden 2005 joulukuussa Rovajärven ampuma- ja harjoitusalueella sattunut kranaatinheitinonnettomuus, jossa yksi varusmies sai surmansa ja viisi muuta loukkaantui.

Valtiontalouden tarkastusvirasto totesi Työturvallisuus valtion työpaikoilla -tutkimuksessaan vuonna 2010, että useimmat organisaatiot olivat ottaneet käyttöönsä riskien arviointimenetelmän. Tarkastusvirasto pitää myönteisenä sitä, että kokemuksia tapaturmista ja ”läheltä piti”-tilanteista oli joissakin organisaatioissa hyödynnetty ottamalla niistä materiaalia koulutukseen ja uusimalla ohjeita. Tarkastusvirasto suositteli, että organisaatiot seuraisivat omia työtaturmakustannuksiaan.

Esimerkiksi Rajavartiolaitos oli jo aiemmin ottanut käyttöönsä turvallisuusjohtamisen tietojärjestelmän, jonka avulla voidaan raportoida ja tutkia turvallisuuspoikkeamia. Tarkastusvirasto suositteli, että myös muut työtaturmille alttiit alat, kuten poliisi ja puolustusvoimat, kiirehtisivät turvallisuusjohtamisen tietojärjestelmän käyttöönottoa.

Riskienhallinnasta palvelusturvallisuuteen

Yleisen Palvelusohjesäännön mukaan turvallisuusjohtaminen perustuu riskienhallintaan, jonka tärkeimmät osat ovat uhka- ja riskianalyysi ja turvallisuussuunnitelma, sekä niiden pohjalta laaditut turvallisuusmääräykset. Palvelusohjesäännön mukaan työ- ja palvelusturvallisuus on osa henkilöturvallisuutta, jonka päämääränä on turvallisuusjohtamisen keinoin tapahtuva työympäristön ja koulutusolosuhteiden jatkuva parantaminen.

Palvelusohjesäännössä todetaan lisäksi, että riskien arviointimenetelmiä käyttäen puolustusvoimien hallintoyksiköiden on kartoitettava toimintaansa liittyvät vaaratekijät ja arvioitava niiden merkitys henkilöstönsä terveydelle ja turvallisuudelle.

Palvelusturvallisuutta tulee näin ollen johtaa nykyistä paremmin. Tämä edellyttää, että palvelusturvallisuustoiminta tulee organisoida yksityiskohtaisemmin organisaation kaikilla tasoilla. Vuosina 2010–2014 toteutettavalla henkilöturvallisuushankkeella halutaan parantaa olemassa olevia käytäntöjä sekä saada lisää tehokkuutta henkilöstön turvaamiseen.

Vaarojen ja uhkien ennakoiva hallinta

Hankkeen keskeisenä tavoitteena on luoda nykyistä parempi kyky henkilöstöön kohdistuvien vaarojen ja uhkien ennakoivaan hallintaan. Henkilöturvallisuuden johtamista kehitetään hyvän turvallisuuskulttuurin luomiseksi.

Työturvallisuustoiminta ja palvelusturvallisuus integroidaan yhteiseksi prosessiksi, josta tulee yksi johdettu kokonaisuus. Joukko-osastoihin kehitetään lisää turvallisuuden asiantuntijuutta päätoimisten tehtävänhoitajien kautta. Raportointi- ja ilmoitusprosessi rakennetaan siten, että se mahdollistaa koko henkilöstön hyödyntävän järjestelmää.

Työturvallisuustoiminta ja palvelusturvallisuus integroidaan yhteiseksi prosessiksi, josta tulee yksi johdettu kokonaisuus. Joukko-osastoihin kehitetään lisää turvallisuuden asiantuntijuutta päätoimisten tehtävänhoitajien kautta. Raportointi- ja ilmoitusprosessi rakennetaan siten, että se mahdollistaa koko henkilöstön hyödyntävän järjestelmää.

Henkilöturvallisuuden johtamista kehitetään hyvän turvallisuuskulttuurin luomiseksi.

Hankkeen tuotteet

Henkilöturvallisuushankkeen tuotteina ovat uusittu henkilöturvallisuuden ohjeistus ja toimintatapamalli, päätoimisen henkilöstön nimeäminen henkilöturvallisuustoiminnan johtajaksi sekä riskienhallintatyökalun käyttöönotto ja hyödyntäminen yksittäisten koulutustapahtumien, harjoitusten ja työpaikkaselvitysten tueksi. Tavoitteena on lisäksi henkilöturvallisuuden tilanekuvan aiempaa parempi hyödyntäminen.

Henkilöturvallisuuspäällikön päätoimiset tehtävät perustetaan pilotointiin käskettyihin joukko-osastoihin alkuvuodesta 2012. Henkilöturvallisuuspäälliköiden tehtävien perustoina ovat nykyisten päätoimisten työsuojelupäälliköiden sekä palvelusturvallisuudesta ja koulutusympäristöjen käyttöturvallisuudesta vastaavien tehtävien hoitajien tehtäväkuvaukset.

Maanpuolustuskorkeakoulu on ollut aktiivisesti mukana jo hankkeen suunnitteluvaiheessa eri projektiryhmissä, järjestelmäsovelluksen hankinnassa ja Pohjois-Karjalan Prikaatissa toteutetun henkilöturvallisuuskulttuuritutkimuksen muodossa. Uuden henkilöturvallisuustoimintamallin käyttöönoton lisäksi eritasoisille kurseille tullaan

jatkoksa antamaan henkilöturvallisuuteen liittyviä tutkimusaiheita.

Aikataulusta ja tavoitteista

Henkilöturvallisuuden uusia toimintatapoja ja menetelmiä testataan parhaillaan Pohjois-Karjalan Prikaatissa. Testausvaihe kestää kesään 2012 saakka. Testausvaiheen jälkeen valmistaudutaan pilotoimaan henkilöturvallisuuden uusia toimintamalleja kaikissa puolustushaaroissa sekä Maanpuolustuskorkeakoulussa että Sotilaslääkietieteen Keskuksessa.

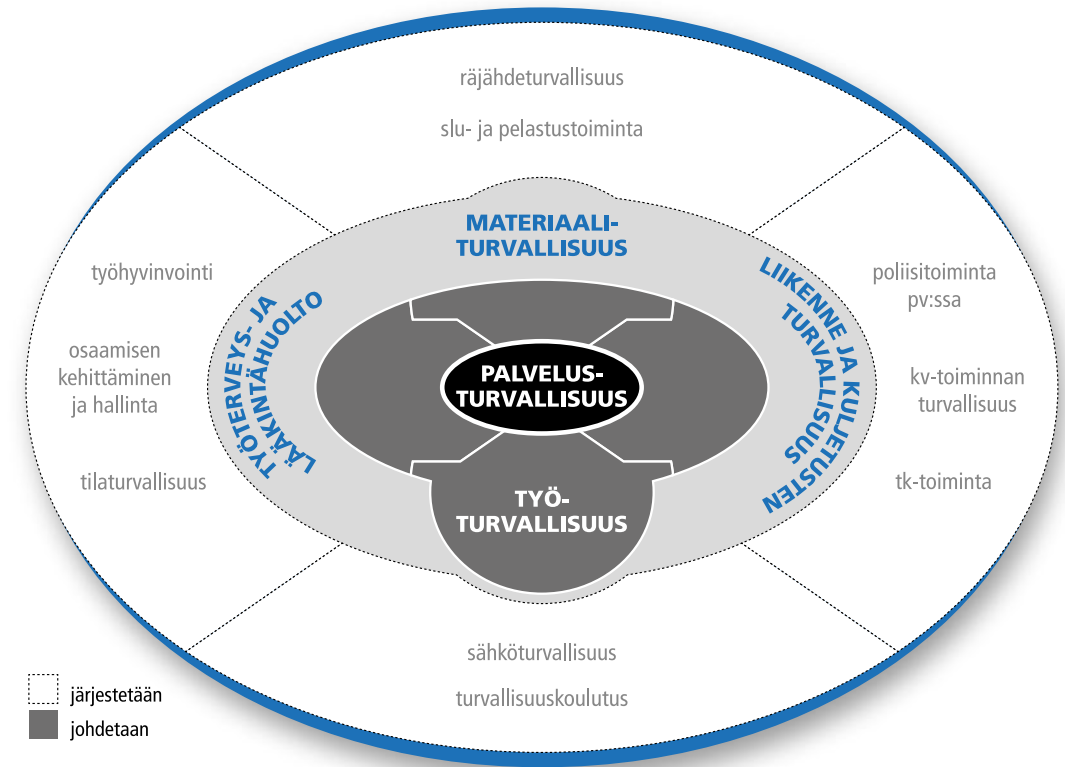
Maanpuolustuskorkeakoulun sisäisten toimintamallien suunnittelu ja ohjeistuksen valmistelu tapahtuu kesän ja syksyn 2012 aikana. Korkeakoulun työjärjestyksen uudistaminen henkilöturvallisuustoiminnan (ja laajemminkin organisaatiturvallisuuden) osalta sekä henkilöturvallisuusprosessin suunnittelu toteutetaan samaan aikaan. Tavoitteena on, että vuodesta 2013 alkaen

Maanpuolustuskorkeakoulussa noudatetaan uusitun henkilöturvallisuusjärjestelmän toimintatapoja ja -malleja.

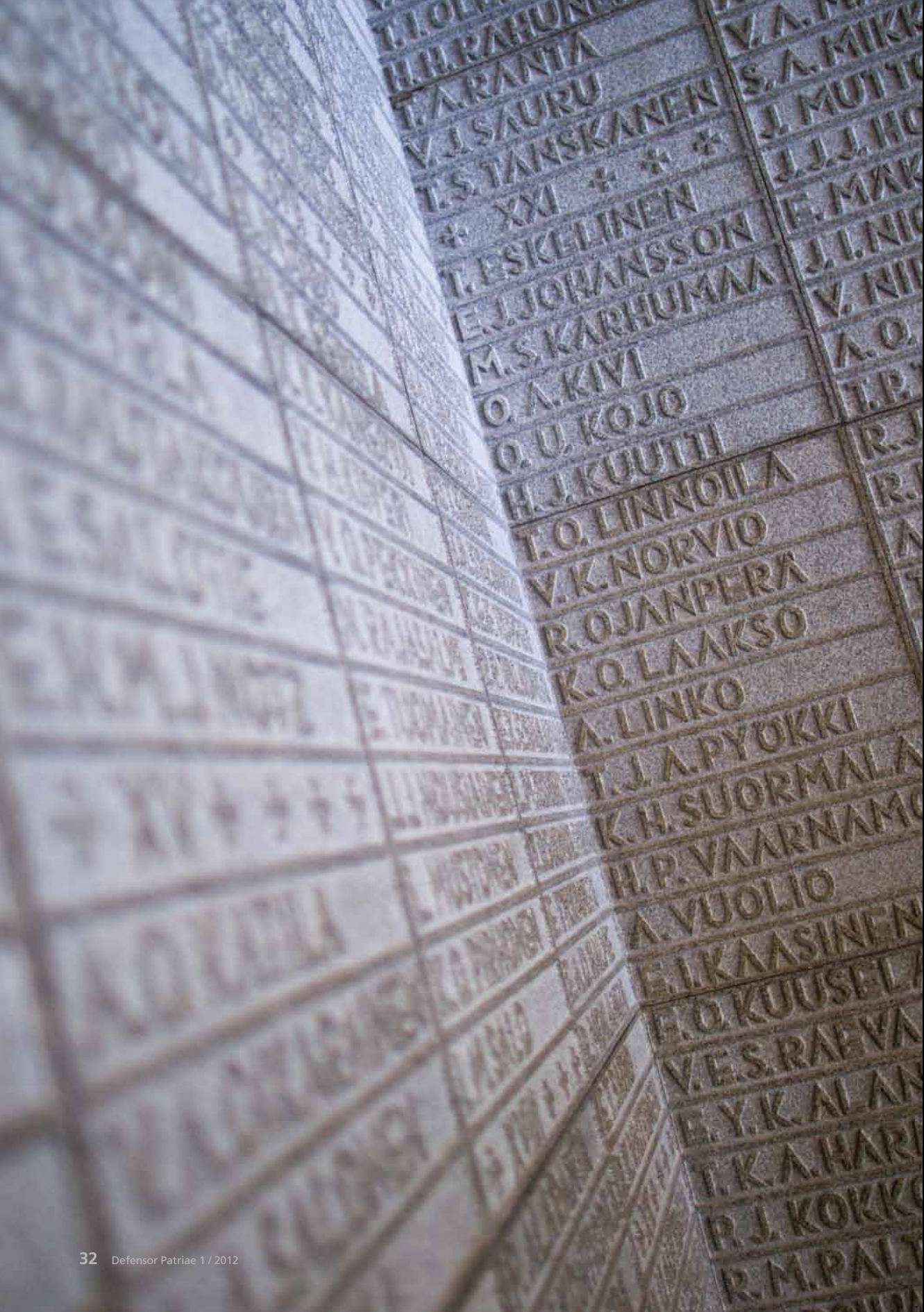
Ennen pilotoinnin alkua Maanpuolustuskorkeakoulussa toteutetaan henkilöturvallisuuskulttuuritutkimus, joka uusitaan pilotoinnin jälkeen. Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa selvitetään nykyinen turvallisuuskulttuurin tila. Toisessa vaiheessa tarkastellaan hankkeen vaikuttavuutta ja turvallisuuskulttuurin kehittymistä pilotoinnin aikana.

Henkilöturvallisuuden järjestelmäkoulutus henkilöstölle aloitetaan alkuvuodesta 2013. Varsinainen sovelluksen käyttöönotto ja hankkeen pilotointi on tarkoitus aloittaa heinäkuussa 2013. Vuoden 2013 aikana valmistellaan henkilöturvallisuusjärjestelmän toimintamallit koko puolustusvoimissa siten, että järjestelmä on täysimittaisessa toiminnassa viimeistään vuodesta 2015 alkaen.

Henkilöturvallisuustoiminnan kokonaisuus

Päämääränä on ottaa käyttöön toimintamallit ja menetelmät, jotka mahdollistavat henkilöturvallisuuden laadukkaan johtamisen, henkilöstön turvaamiseksi tarvittavan järjestelmällisen riskienhallinnan sekä henkilöturvallisuuskulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen. (PVHENKTURV hankesuunnitelma v.2.0)

TEKSTI: Aki Aunala, KUVAT: Jarno Riipinen

Kiveen kirjoitettu totuus?

Maanpuolustuskorkeakoulun sankaritaulu 60 vuotta

*M*aanpuolustuskorkeakoulun juhlarakennuksessa sijaitseva marmorinen sankaritaulu kätkeytyy vihreiden verhojen taakse valtaosana vuoden päivistä. Se on nykyisin jokaiselle kadettikurssille tuttu muistomerkki toisesta maailmansodasta; arvokas monumentti, jonka edessä annetaan kadettilupaus. Sankaritauluun on kaiverrettu kaikkien sodassa kaatuneiden kadettiupseerien nimet.

Näin siis kerrotaan.

Sankaritaulun synty

Maanpuolustuskorkeakoulun (silloisen Maa-sotakoulun) sankaritaulu ideoitiin puolustusministeriön tuella vuoden 1950 aikana. Aloite kaatuneita kunnioittavasta taulusta lähti 11. kadettikurssilta keväällä 1950, ja asia eteni nopeasti puolustusministeriön asialistalle. Samaan aikaan tehtiin Kadettikunnan ensimmäistä matrikkeliä, jota varten kerättiin myös tietoja kaatuneista kadettiupseereista. Matrikkeliin koottiin kaikki kadettiupseerit niin sanotun laajan katsantotavan mukaisesti. Laaja katsantotapa kattoi kaikki rintamaolosuhteissa kuolleet vihollistoiminnasta riippumatta.

Sankaritauluun valittiin nimiä jo hieman tarkempia kriteerejä käyttäen. Matrikkelin yhteydessä oli tullut ilmi lukuisia hämääriä kuolintapauksia, joita ruodittiin pitkällisesti Kadettikunnan keskuudessa, usein kuitenkin suullisesti. Kadettikunnan pöytäkirjoista voi kui-

tenkin saada käsityksen käsitellyistä kohtaloista aina nimiä myöten. Epäselviä kuolintapauksia kyseltiin muun muassa asetovereilta ja kyseisen kadettikurssin muilta veteraaneilta, jos viralliset asiakirjat eivät kertoneet kaikkea.

Aikakaudelle tyypilliset kunniasäännöt olivat sodan kokeneiden upseerien joukossa ankaria: jos oli syytä epäillä kunniatonta kuolemaa, jäi nimi nopeasti pois sankaritaulusta. Kunnianttomaksi kuolemaksi laskettiin pääsääntöisesti itsemurhat mutta myös osa tapaturmista ja sairastumisista johtuneista kuolintapauksista. Alkoholin mahdollinen liittyminen kuolintapaukseen oli erityisen raskauttavaa. Tätä kyseistä katsantotapaa kutsuttiin luontevasti ”suppeammaksi”, millä tarkoitettiin vain vihollistoiminnan kautta surmansa saaneita. Maanpuolustuskorkeakoulun sankaritaulun nimilista oli puolustusministeriössä vuoden 1950 loppusyksyllä.

”

Aikakaudelle tyypilliset kunniasäännöt olivat sodan kokeneiden upseerien joukossa ankaria: jos oli syytä epäillä kunniatonta kuolemaa, jäi nimi nopeasti pois sankaritaulusta.

Kunniakäsitys puntarissa

Maanpuolustuskorkeakoulun sankaritauluun on ilmeisesti käytetty paitsi suppeampaa katsantotapaa myös yksilön päätösvaltaa Kadettikunnan perinnejäoston toimesta. Vaikka moraaliasäännöt olivat tiukkoja, on sankaritaulussa mukana useita henkilöitä, jotka eivät tauluun myöskään kuuluisi suppean katsantotavan mukaisesti. Osa ei ollut Kadettikunnan jäseniä, osa ei edes ollut valmistunut Kadettikoulusta ja osan takana oli suoraa poliittista valtapeliä. Ylimääräiset nimet herättivät keskustelua Kadettikunnassa jo ennen kuin taulu oli valettu seinään kiinni. Korjauksia ei kuitenkaan tauluun tehty.

Sankaritaulun valmistamisen aikaan vuosien 1950–1951 taitteessa tehtiin myös niin sanottua *Kadettikunnan Kultaista Kirjaa*, jossa on vielä sankaritauluakin riisutumpi nimilista kuolleista kadeteista. Sankaritaulun nimilistan korjaukset tehtiin käytännössä tähän kirjaan. *Kultaisessa Kirjassa* on noin 40 nimeä vähemmän kuin Maanpuolustuskorkeakoulun sankaritaulussa. Kyseistä kirjaa pidetään kaikista luotettavimpana laskelmana rintamalla kaatuneista kadettiupseereista. Sankaritauluun hakatut poliittisen painolastin kantaneet nimet eivät myöskään päätyneet kirjaan, koska Kadettikunnan hallussa olevaa muistokirjaa ei tarvinnut esitellä valtaapitäville.

Kiveen kirjoitettu tulkinta

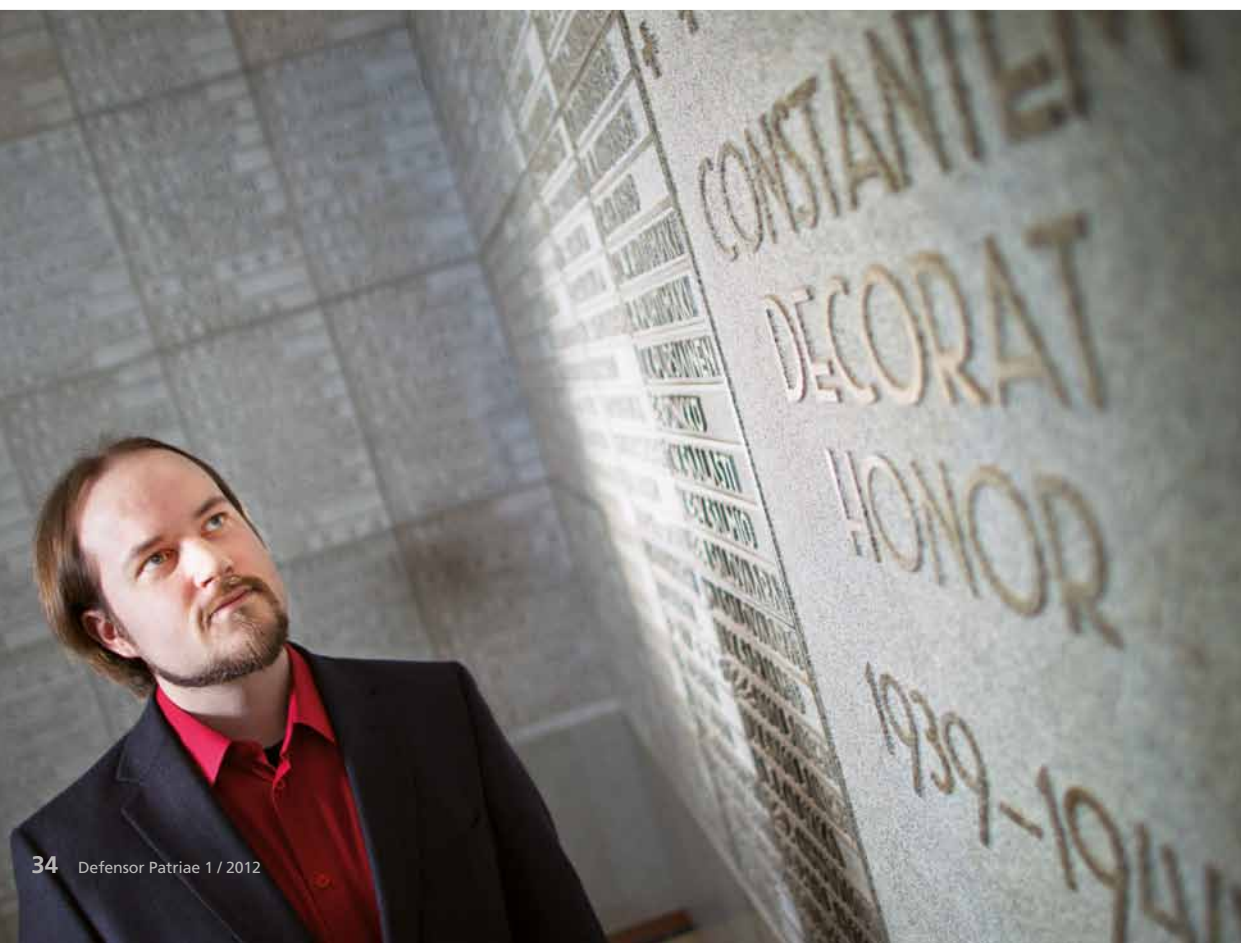
Marmorinen sankaritaulu valmistui ajatuksesta kivitauluksi lopulta vain reilussa puolessa vuodessa alkuvuodesta 1951. Sodassa kuolleiden, kaatuneiden ja varsinkin *sankareiden* lukumäärä on ollut ja tulee olemaan tulkinnanvarainen asia. Esimerkiksi suorasta vihollistoiminnasta

kaatuneiden kadettiupseerien lukumäärä elää vieläkin, eikä pistettä asialle välttämättä tule koskaan. Samankaltaisia ongelmia kohdataan nykyisten rauhanturvaoperaatioiden vastaavissa kivitauluissa: minkälainen kuolema todella oikeuttaa sankarin statuksen?

Päätökset näistä tehdään aina omassa ajassaan sen hetkisiä moraali- ja kunniakäsityksiä noudataen. Kiistanalaisuuksilta ei välttyä. Siksi kiveen hakatut nimet eivät välttämättä pidä sisällään koko totuutta, vaan yhden tulkinnan vaikeasta ja monimutkaisesta asiasta. Historia elää ja liikkuu, sitä tulkitaan yhä uudestaan. Kivitaulut eivät elä tässä maailmassa, vaan ne ovat pysyviä muistoja menneestä; muistoja yhdestä näkökulmasta, jonka ryhmä ihmisiä on vanginnut kiveen kokouksen päätteeksi. Se ei silti vähennä kivitaulujen symbolista merkitystä, vaan korostaa sankaritaulujen historiallista merkitystä menneisyyden tapahtumia heijastavina muistomerkkeinä.

INFO

- Sankaritaulun alkuperäisehdotuksen laati arkkitehti **Olavi Sortta** (1896–1968), jonka ehdotuksen pohjalta puolustusministeriön arkkitehti **Elsi Borg** (1893–1958) laati taulun lopullisen version.
- Sankaritaulusta piti alun perin tulla graniittinen, mutta marmori vaihdettiin raaka-aineeksi sekä Kadettikunnan perinnejäoston että silloisen puolustusministerin **Kustaa Tiitun** (1896–1990) myötävaikutuksella.
- Sankaritaulussa on yhteensä 465 nimeä.
- Sankaritaulu paljastettiin yleisölle Kadettikunnan alkuperäisenä vuosipäivänä 28.1. vuonna 1952.

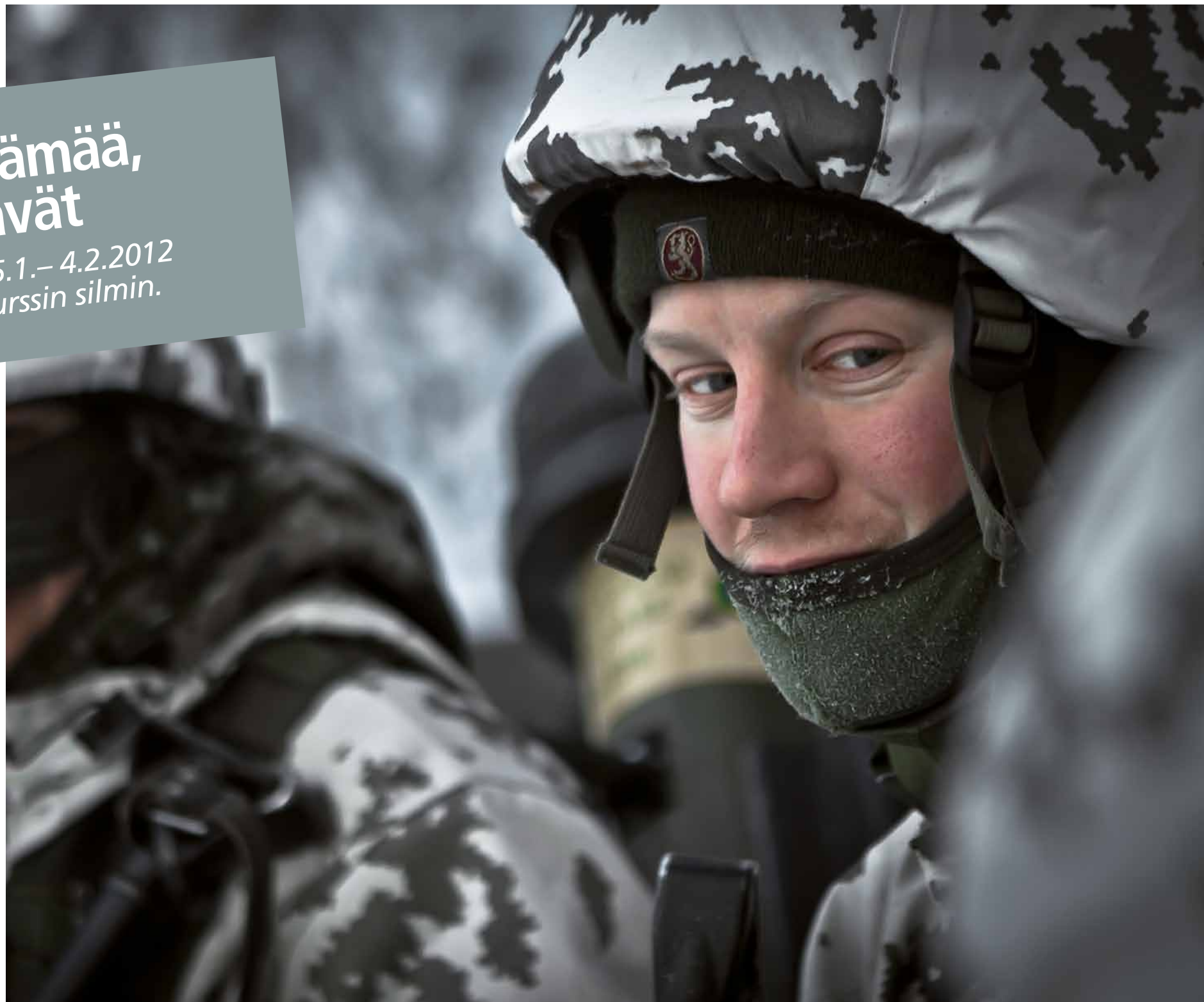

TEKSTI: kadetti Anssi Heinämäki
KUVAT: Puolustusvoimat

Sotilaselämä on elämää, jota sotilaat viettävät

– Vuosangan talviharjoitusleiri 15.1.–4.2.2012
kadettien ensimmäisen vuosikurssin silmin.

Reilu viikko sitten toteutti nuorin kadettikurssi moottorimarssin perjantai-lauantaiyönä ”Satujen Saarelta” kohti pohjoisia Kainuun salomaita. Mukaan oli pakattu lähes kaikki mitä kaapista löytyi, sillä tarinat aiemmilta vuosilta olivat hurjia. Matkan varrella nautittiin siitä suomalaisesta vieraanvaraisuudesta, mitä voikin odottaa myöhään perjantai-iltana sotilaspuvussa paikallisen ABC:n pihaan saavuttaessa. Vaan eivät arvanneet ”aamujen” huutelijat, mihin olimme matkalla.

Vuosankaan, lumen ja pakkasen maahan, saapuvat simpulat (ensimmäisen vuosikurssin kadetit) lauantaiaamuna kuun vielä valaistessa aamuöistä lumista metsää. Ensimmäisenä viikonloppuna kurssi majoittui puolijoukkueteltoihin ja valmisteli tulevia ammuksia. Tuhannet nallit, sadat metrit sähköjohtoa, kymmenet maalilaitteet ja kymmenet tuhannet lapiolliset lunta löysivät paikkansa kadettien valmistellessa ampumapaikat huippukuntoon. Aurinko paistoi, ja keli Vuosangassa oli mitä parhain. Ei ollut tietoaakaan edellisten kurssien tarinoista siitä jäätävästä viimasta, joka saa lumiukotkin pyrkimään sisätiloihin.

TAISTELUAMMUNNAT

Vuosankaan oli saavuttu ampumaan. Edessä oli kymmenen tiukkaa ampumapäivää kivääri- ja sinkoaseilla. Miten - no siten, että puolet nuorimmasta kurssista suoritti ensimmäisellä viikolla tulitoiminnan valvojan oikeuksiin johtavia käytännön kokeita ja puolet toimi ampuvana osastona. Ammuntojen johtamisesta vastasivat toisen vuosikurssin kadetit. Ampumaan saapui myös Kainuun Prikaatin varusmiehiä, eikä kadetteja toki omin päin uskallettu päästää toimeen, vaan

paikalle oli saapunut lisäksi useita kouluttajia ympäri valtakuntaa jakamaan tietoaan ja viettämään unettomia öitä kadettien ampumakäskyjen parissa.

Moni oli odottanut jännityksellä etenkin sinkoammuksia, joissa monella oli ensimmäistä kertaa mahdollisuus ampua "kovat apilakset ja kessit", jos niitä varusmiehenä ei vielä pääsyt koettamaan. Tästä muistona osalla on nyt korvatulpat, osalla käyttöohjeet ja useammalla kipeä nenänpää tai musta silmä. "Kyllä taistelumuksissa pitää aina vähän verta olla", kuului kommentti takarivistä, kun ampumapaikka oli hurmeen peitossa singon takatähtäimen pompattua nenänvarteen.

HIHTÄMINEN

Se, joka sanoi, että sukset helpottavat liikkumista etenkin talvella, oli väärässä. Mutta moottorikelkkaa ei kaikille ole, ja niin on moni etelän mieskin nyt viimein tutustunut tähän perisuomalaiseen taitoon. Samalla muutamat onnekkaita, jotka jo omistavat Puolustusvoimien kelkkakortin, ovat saaneet osakseen lähinnä ilkeitä katseita ja kateellisia tuhahtuksia.

Aamuherätys ennen kuin *Kainuun Sanomat*

on postilaatikossa, hiihto ampumapaikalle, ammunnat suksilla ja hiihto takaisin vain kuun valaistessa taivalta on jotain, josta ei joka yliopistossa pääse nauttimaan. Vaikka hiihtokoulutuspäivänä pakkasta oli 35 astetta, ei se estänyt kadetteja nauttimasta Suomen talvesta mäkihypyyn ja suksijalkapallon merkeissä, välillä moottorikelkkahinausta ja ahkiolatua harjoitellen.

Ehkä parhaiten kokemuksia kuvaa kapteeni, joka vertasi varusmiesten ja kadettien hiihtotaitoja sanomalla "ei tuota hiihtotaitoa ainakaan sotilasarvosta voi näköjään päätellä..."

SOTILASPEDAKOMIIKKAA

Koska ollaan yliopistossa, ei riitä, että sotilas osaa johtaa joukkojaan ja ampua. Sotilaan tulee kyetä myös analysoimaan sekä omaa että toisten toimintaa ja antamaan siitä palautetta. Niinpä Mordor oli tuonut oman iskujoukkonsa kadettien kiusaksi myös Vuosankaan. Johtamisen- ja sotilaspedagogiikan laitoksen osuus kadettien oppimisessa olikin tärkeä ja analyysi- ja palautetilaisuudet koettiin tärkeiksi.

Kun on valvottu edelliset 36 tuntia, kirjoitettu 76 sivua ampumakäskyä ja myös toteutettu ammunnat, tapahtuu joskus hauskoja asioita.

Esimerkkinä analyysi eniten taisteluammuntaan vaikuttavien tekijöiden luettelosta: "Ammuntaa eniten edistävä tekijä on joukon komeus". Tämä freudilainen virhe korjattiin kuitenkin joukon kokemukseksi. Kadettien huumorintajua kutkutti myös tarina toisen vuosikurssin kaiken toivonsa menettäneestä taistelijasta, joka purki epätoivoaan huutamalla: "Kuka tätä p***aa oikein johtaa", odottamatta takaa tulevaa kolmen ison ruusun vastausta: "Tuota, se taidan olla minä."

SOTILASELÄMÄ

Sotilaselämä on vaihtelevaa ja simpun osa siinä usein karu. Kun simpun on kärjistellyt yöt tellassa ja päivät touhunnut metsässä, ovat esimerkiksi ilmavoimalliset kurssiveljemme muistaneet meitä kuvaviesteillä hohtokeilausillasta. Sotilaskodin tv:stä olemme saaneet katsella vanhempien kadettiveriemme saattelevan Miss Suomi -finalisteja lavalla samalla, kun itse olemme epätoivoisesti yrittäneet herättää eloon kohmeiset varpaamme.

Simpun ei kuitenkaan valita, vaan lisää vaatetta ja hiihtää lujempaa. Tästä huvista ei pääse nauttimaan kuin kerran vuodessa!

Väinö Linnaa siteeraten: "Vilu, nälkä, pelko ja väsymys, siinä sodan olemus."

Kun Sotamuseo näyttelyä Suomenlinnaan teki...

Suomenlinna houkutteli vuonna 2011 yli 700 000 kävijää, joista Sotamuseon kohteissa Maneesissa ja Sukellusvene Vesikossa kävi yli 35 000. Sotamuseon kohteiden kasvupotentiaali Suomenlinnan kävijämäärä huomioiden on siis suuri. Sen vuoksi Sotamuseo uudistaa näyttelynsä Maneesissa käsittämään Suomen sotahistoriaa autonomian ajoilta aina tähän päivään saakka. Niin suomalaiset kuin ulkomaalaisetkin kävijät saavat enemmän irti museovierailustaan ensi kesänä.

Remontissa ollut sukellusvene Vesikko aukeaa kävijöille taas kevään kynnyksellä. Vesikon kunnostamisen lisäksi uudistetaan kokonaan Sotamuseon Maneesi, joka on Suomenlinnassa jäänyt hieman Vesikon ”varjoon”. Sotamuseon Maneesi on suuri punatiilirakennus, joka löytyy Isosta Mustasaaresta ennen Suomenlinnakeskusta olevaa tienristeystä. Näyttelytilaa siinä on noin 1 000 neliometriä. Keväällä näyttelyn houkuttelevuutta kohennetaan sijoittamalla 76 K 02 -tykki sen eteen. Lisäksi henkilökunta kiertele saarella ja houkuttelee yleisöä näyttelyyn esitteitä jakamalla.

Tavoitteena tiivis kokonaisuus

Näyttelyn tekeminen aloitetaan aina kysymällä, mitä tehdään ja kenelle. Kysymyksen on Suomenlinnan suhteen helppo vastata, sillä teemme saarelle Sotamuseon Maneesiin suurelle yleisölle yhdellä museokäynnillä tutustuttavan näyt-

telyn, jonka läpikäytyään kävijällä on käsitys Suomen sotahistoriasta runsaan tiedon ja muutaman elämyksen kera. Näyttely on aina kompromissi erilaisista tavoitteista, ja kaikkia kävijöitä ei voi miellyttää, mutta tavoitteena on saavuttaa mahdollisimman tyytyväinen asiakaskunta. Sotamuseo tarjoaa näyttelyn suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi, joten kielimuriin ei tutustumisen pitäisi kilpistyä.

Mitä näyttelyn tekeminen vaatii?

Kaiken alkuna ovat tietenkin museon kokoelmat, joita ilman on näyttelyiden tekeminen mahdotonta. Esineellisen perinnön säilyttäminen tuleville sukupolville on yksi museon tärkeimmistä tehtävistä. Näyttely luonnollisesti vaatii tietyt varat, joilla sitä tehdään ja mahdollisuuden sitoa henkilökuntaa sen tuottamiseen. Rahaa tarvitaan niin näyttelyrakenteisiin kuin esimerkiksi raskaan materiaalin liikutte-

luun kokoelmien säilytystiloista saarelle.

Sotamuseossa on lähes koko henkilökunta tavalla tai toisella sitoutuneena projektiin. Näyttelytyö vie joidenkin työaikaan tunteja ja toisilta kokonaisa kuukausia. Lisäksi Puolustusvoimien Kielikeskus ja Kuvakeskus ovat tehneet paljon työtä näyttelyn materiaalin kääntämisessä ja visuaalisen ilmeen suunnittelussa. Erikoishaasteita tuo näyttelyn rakentaminen Suomenlinnaan, koska henkilökunnan työpisteet sijaitsevat mantereella. Suomenlinnan lautan aikataulut ovat siis viimeaikoina tulleet varsin tutuiksi.

Suunnitelmasta käsikirjoitukseen

Näyttelysuunnitelma sisältää aikataulutuksen sekä hahmotelman siitä, millaiset näyttelyn suuret suuntaviivat ovat. Käsikirjoitustasolle mentäessä täytyy tuottaa kaikki tekstit, jotka näyttelyyn tulee aina yleistekstistä yksittäisen esineen kuvailuun saakka. Linjanveto sen välillä, mitä

ihminen jaksaa lukea ja mitä asiasta pitäisi kertoa, tuottaa aina tätä työtä tekeville tuskaa. Ilman historialle tehtävää väkivaltaa siitä harvemmin selvitänkään, mutta tarkoitus pyhittää keinot. Kuvamateriaalin valitseminen on myös haastavaa, sillä muutamalla kuvalla pitää kertoa jopa kymmenien vuosien jakso esimerkiksi puolustusvoimien historiasta. Samoin on hankala valita kuvaa, joka tuo vaikkapa kesän 1944 torjuntataistelut parhaalla tavalla esiin. Näyttelyyn ei voi laittaa rajattomasti kuvia, sillä vierailijan omaksumiskyky on rajallinen.

”

Sotamuseossa on lähes koko henkilökunta tavalla tai toisella sitoutuneena projektiin.

Testinukkeja pukuvitriinissä valojen säätöä varten.

Kyllä näyttelyssä tankki täytyy olla!

Maneesissa on vielä toistaiseksi hiljaista.

Elämyksiä etsimässä

Elämys on tärkeä asia museovierailijalle. Elämyksen voi tarjota moni asia: yksittäinen esine, tieto jonka historiasta saa tai tilaisuus kokeilla aitoja univormuja. Näyttelyn tuottamia elämyksiä on yhtä monia kuin vierailijoitakin. Tutkimukset osoittavat, että ihminen harvoin muistaa kolme asiaa enempää näyttelystä, kun vuodet vierivät eteenpäin, joten elämys varmistaa, että vierailusta jää positiivinen muistijälki. Esimerkiksi näyttelyssä olevista univormuista ovat esillä vain eri aikakausia parhaiten edustavat mallit. Otanta univormuista on kattava mutta ei liian raskas satunnaiselle museovieraalle.

Mitä Maneesissa on tarjolla?

Sotamuseon Maneesin uusittu näyttely tarjoaa mahdollisuuden nähdä ja kokea yhdellä kertaa paljon uutta. Yhdessä paikassa voi tutustua Suomen sotahistorian tapahtumiin ja sotilaan va-

rustuksen kehityskaareen sekä nähdä, millaista kalustoa on ollut käytössä. Lisäksi esillä on joitakin Suomen sotahistorian mielenkiintoisimpia esineitä aina hakkapeliittojen ajoilta 2000-luvun operaatioihin saakka. Myös mahdollisuus päästä kokeilemaan erilaisia esineitä on huomioitu näyttelyssä. Kokeiltavaksi tulee niin univormuja kuin muitakin varusteita unohtamatta mahdollisuutta tehdä oikeaoppista punkkaa ja pinkkaa.

Mars museoon!

Puolustusvoimien henkilökunta pääsee seurueineen ilmaiseksi Sotamuseon näyttelyihin puolustusvoimien henkilökorttia näyttämällä. Valitettavan harva on käyttänyt mahdollisuutta, mutta toivottavasti tänä vuonna oma henkilökunta aktivoituu museokävijöiksi. Tilaisuutta ei kannata jättää väliin, sillä Helsingissä voi nähdä kesällä neljä eri näyttelyä:

Talvisotinäyttely ja sen yhteydessä oleva *Jatkosota TK-piirtäjien* silmin ovat nähtävissä Sotamuseon Liisankadun päätoimipisteessä Kruununhaassa. Näyttelyt ovat avoinna 31.12.2012 saakka ti-to kello 11.00–17.00 sekä pe-su kello 11.00–16.00.

Suomenlinnassa voi käydä katsomassa Sotamuseon Maneesin näyttelyä 12.5.–31.10.2012 joka päivä kello 11.00–18.00. Suomenlinnassa sijaitsee myös Sukellusvene Vesikko, jonka tunnelmia voi aistia 12.5.–31.8.2012 joka päivä kello 11.00–18.00.

Opastuskierroksia järjestetään varauksesta. Juhlapyhien ja erikoistapahtumien varalta kannattaa tarkistaa aukioloajat osoitteesta www.sotamuseo.fi, jossa ovat myös kohteiden yhteystiedot.

Tervetuloa tutustumaan Sotamuseon näyttelyihin!

INFO

- Maneesi rakennettiin vuosina 1880–1881 linnoitustykistön raskaan kaluston varastoksi. Merivoimat, jonka käytössä rakennus oli ollut itsenäisyyden ajan alusta, luovutti sen Sotamuseolle varastoksi vuonna 1974. Maneesi peruskorjattiin 1980-luvulla Sotamuseon näyttelytilaksi, ja se avattiin yleisölle kesäkuussa 1989. Vuonna 2011 siellä oli näyttely *Suomen sodat 1939–1945* ja *Vesikko*-erikoisnäyttely.

Kehittyvät arviointimenetelmät

Opetuksen hyvät käytänteet -seminaari pidettiin 27.–28.10.2011 toista kertaa Tuusulan järvimaisemassa Maanpuolustuskorkeakoulun Täydennyskoulutus- ja kehittämiskeskuksessa. Seminaari on luotu sotilasopettajien ja yleensä opetuksesta opetuksesta ja oppimisesta kiinnostuneiden henkilöiden pedagogisen osaamisen kehittämisen tueksi. Seminaarin avasi ja johti Maanpuolustuskorkeakoulun vararehtori, eversti **Max Sjöblom**.

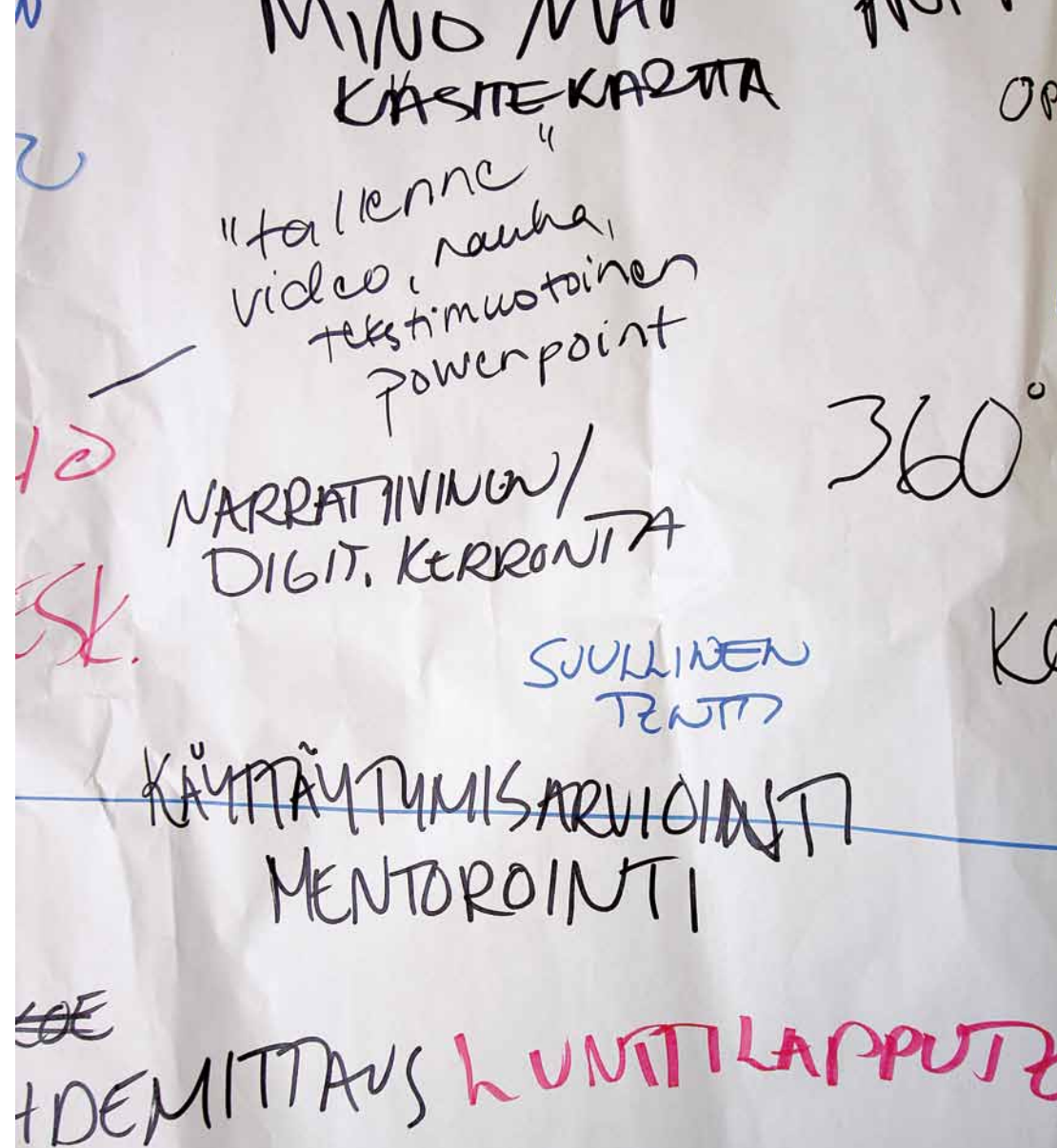
Osaamisen arviointi keskiössä

Seminaari järjestettiin ensimmäisen kerran syksyllä 2010, jolloin sen aiheena olivat erilaiset opetusmenetelmät. Nyt teemana olivat kehittyvät arviointimenetelmät, kuten erilaiset arviointi- ja tenttikäytänteet.

Seminaarin ohjelma jakautui asiantuntijaalustuksiin ja parhaiden arviointikäytänteiden esittelyyn. Asiantuntija-alustuksista ensimmäinen johdatti kuulijat taidon osaamisen kehittämiseen sekä sen mittaamisen ja arvioinnin haasteellisuuteen. Kapteeni **Mikko Mönkkönen** (MAAVE) esitteli kehittämäänsä taistelijan yleis-taitavuustestiä, jolla arvioitiin laaja-alaisesti niitä

taitoja, joita taistelijat tarvitsevat toiminnassaan.

Seminaarin kaksi muuta asiantuntijaesitystä keskittyivät yleisemmin osaamisen arviointiin. KT **Asko Karjalainen** (Oulun ammatillinen opettajakorkeakoulu) mukaan hyvä tentti on oppimistilanne. Se perustuu aidoille ongelmatilanteille, jotka valmentavat ja tuottavat sitä osaamista, jota tulevassa ammatissa ja todellisen elämän tiedonkäyttötilanteissa tarvitaan. Tentti on hänen mukaansa oppimisteko, jolla on yhteys sekä tieteeseen että ammatillisuuteen. Yhteys tieteeseen merkitsee suhdetta alan viimeisimpään tietoon ja yhteys ammatillisuuteen kytkeytyy

Tenttimenetelmien moniulotteinen maailma.

työelämän autenttisiin ongelmatilanteisiin. Ongelmanratkaisussa harjoitetaan myös niitä ajattelun taitoja – kokonaisvaltaisuutta, analyttisyyttä, kriittisyyttä – joihin todelliset työelämän tilanteet perustuvat. Näin ymmärrettyä tentti tuottaa kolmella tasolla sitä osaamista, jota työelämässä ja tulevassa ammatissa tarvitaan.

Oppimista ja osaamista voidaan arvioida myös ilman tenttiä. KT **Heikki Kotila** (Haaga Helia) toi esille kehittävän arvioinnin, jossa arviointi ei sijoitu oppimisjaksojen loppuun vaan on koko prosessin ajan mukana. Sen lähtökohtana on osaamisperustaisen osaamisen kartoit-

taminen ja aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen. Tämän alkuarvioinnin perustalta opiskelijalle luodaan tavoitteet, joihin toimintaa prosessimaisesti ja jatkuvasti ohjataan ja joiden suunnassa osaamista arvioidaan ja kehitetään. Kehittävä arviointi edellyttää käytännön tekemisen asiantuntevan kuvaamisen, johon liittyy niin tiedolliset, taidolliset kuin asenteellisetkin autenttiseen työhön kytkeytyvät elementit. Esimerkiksi opettajien ammatillisissa pedagogisissa opinnoissa tällaisia voivat olla ohjausosaaminen, yhteisö- ja verkosto-osaaminen sekä tutkimus- ja kehittämisosaaminen.

Soili Paananen työympäristössään.

Arviointit tuottavina oppimistekoina

Havainnollistukset hyvistä arviointi- ja tenttikäytänteistä perustuivat sotakouluista valittuihin näytteisiin. Nämä voidaan karkeasti jakaa kahteen kategoriaan. Näistä ensimmäisen muodostavat esimerkit, joissa lähestytään Asko Karjalaisen esittämiä näkemyksiä arvioinnista osaamista tuottavina oppimistekoina. Ilmasotakoulussa (TKT **Riitta Penttinen**) on kehitetty *prosessikirjoittamisen* käytänteitä, joissa yksittäisen kurssin sijaan arvioidaan laajojen kokonaisuuksien oppimista ja eri oppiaineiden integroitumista osaamiseksi. Opiskelijoille annetaan heti opintojen alussa kysymys, johon heidän tulee

vastata vuosi opintojen jälkeen. Kysymys kattaa opittavan aihekokonaisuuden neljän oppiaineen näkökulmasta.

Arvioitava tuotos rakennetaan kaksipäiväisessä tilaisuudessa. Ensimmäisenä päivänä opiskelijat vuorovaikutuksessa oman ryhmänsä kanssa laajentavat omaa ja ryhmän käsitystä käsiteltävästä aiheesta. Ryhmä muodostaa aiheesta yhteisen käsityksen, joka konkretisoidaan käsittekartaksi. Lisäksi eri ryhmät voivat laajentaa karttojaan muiden esitysten perustalta ja syventää aihettaan muuhun lähdekirjallisuuteen paneutumalla.

Toisena päivänä opiskelijat kirjoittavat aiheesta yksilölliset, valitsemastaan näkökulmasta perustellut esseet, jotka opettajat arvioivat yhdessä kukin oman oppiaineensa perspektiivistä. Vastaavasti *näytössä* yhdistyy kaikki se laaja-alainen osaaminen, joka liittyy näytön kohteena olevan toiminnan esittämiseen. Panssarikoulussa (kapteeni **Jani Ristimäki**) näyttöä on käytetty arvioitaessa taistelumuunnin johtamista. Arvioinnissa keskitytään kaiken sen tiedon ja taidon soveltamiskykyyn, jota ammuksen johtaminen edellyttää.

Arviointi voidaan kohdistaa myös siihen, kuinka tietoa osataan soveltaa konkreettisiin, ammatillisiin ongelmatilanteisiin. Tähän liittyy esitys *muistion* käytöstä taktiikan tentissä (kapteeniluutnantti **Tero Salo MERISK**). Opiskelijat tutustuivat eri asejärjestelmien teknisiin suorituskykyihin ja kirjoittivat muistion annettujen kriteereiden perustalta. Koska muistio sai olla mukana tentissä, se ei perustunut mekaaniselle ulkoa oppimiselle vaan tiedon soveltamiselle. Tentti rakentui työelämää jäljittelevälle ongelmatilanteelle, ja opiskelijat analysoivat, miten tuliyksiköitä voidaan käyttää kartalla näkyvää vastustajaa vastaan. Harjoitettavat ajattelun taidot liittyivät siihen, kuinka hyvin opiskelijat pystyivät perustelemaan tekemänsä valinnat.

Asiantuntijoina vasemmalta alkaen kapteeni Jani Ristimäki, TKT Riitta Penttinen, kapteeniluutnantti Juuso Säämänen ja komentaja Kai Suvanto.

Arviointit syväoppimisen ja analyttisen ajattelun kehittäjinä

Toisessa käytännekategoriassa arvioinnin painopiste oli opittavien asioiden ymmärtämisessä ja kokonaisvaltaisen, syvällisen käsityksen muodostamisessa. Esimerkiksi johtamiseen liittyvien ydinasioiden ymmärtämistä arvioitiin sillä, kuinka hyvin opiskelijat pystyivät omin sanoin kertomaan johtamisen ydintoimintoihin liittyvät kuvat tai sanalliset tehtävät. Tämä *suullinen tentti* (MPKK/JOSPEL/komentaja **Kai Suvanto**) toteutettiin alle 10 hengestä muodostetuille ryhmille, ja ryhmästä jokainen joutui satunnaisessa järjestyksessä vastaamaan omasta puolestaan. Tentti voidaan toteuttaa myös kollektiivisena, jolloin valitaan vain yksi vastaaja, joka vastaa koko ryhmän puolesta.

Vastaavasti Sotahistorian laitoksella on pitkään hyödynnetty *oppimispäiväkirjoja* arvioinnin tukena (MPKK/SOTAHL/kapteeniluutnantti **Juuso Säämänen**). Oppimispäiväkirjan avulla sotahistoriallista uutta tietoa pyritään nivomaan opiskelijoiden aikaisempaan tietoon ja kokemuksiin niitä reflektoimalla ja niistä kirjoittamalla. Tällä toiminnalla tavoitellaan tietoisesti asioiden syväoppimista sekä analyttisen ajattelun ja kirjallisen ilmaisun kehittämistä, joista on hyötyä myös tulevien oppinäytöiden tekemisessä. Kehitetty arviointikriteeristö myös tukee analyttisen ajattelun kehittämistä, sillä korkeimmat arvosanat edellyttävät oleellisten periaatteiden löytämistä, uusien ajatusten luomista sekä tiedon arviointia.

Kokoavana, kaikkien seminaarilaisten yhteistoiminnallisuuteen liittyvänä tehtävänä

oli *tenttimenetelmät-kartan* laatiminen. Jokainen ryhmä tuotti seinällä olevalle kartalle erilaisista arviointi- ja tenttimenetelmistä kokonaisuuden. Sen tavoitteena oli tehdä näkyväksi sitä hiljaista tietoa, jota jokainen on kerännyt työurallaan arviointikäytänteisiin liittyen. Lisäksi saimme kuulla *verkkotentistä* ja sen organisoinnista KM **Katja Koppisen** (Itä-Suomen yliopisto) kertomana.

Vuoden opetusteko ja seuraava seminaari

Opetuksen hyvät käytänteet -seminaarin tavoitteena on myös palkita vuoden opetusteko. Tänä vuonna tunnustuspalkinnon sai TM, FM **Päivi Kilpinen** Maanpuolustuskorkeakoulun kieli-keskuksesta. Hän on henkilökohtaistanut kielten opetusta ja keskittynyt opetuksessa vahvistamaan kunkin henkilön ammatillisen viestinnän kehitystarpeita.

Seminaarin lopuksi järjestettiin äänestys, jossa hyödynnettiin Voter-laitteistoa. Se toimi yhtenä arviointikäytänne-esimerkinä, mutta sillä haluttiin myös heti kerätä tietoa seminaarin onnistumisesta. Äänestykseen osallistuneet kokivat, että seminaarin asiantuntijaluennot autoivat heitä laajentamaan näkemyksiään arviointi- ja tenttikäytänteistä ja että se edisti heidän ammatillista osaamistaan.

Koska vastaajat kokivat tarpeelliseksi vastaavanlaisen teemallisen seminaarin järjestämisen tulevaisuudessakin, pidetään seuraava Opetuksen hyvät käytänteet -seminaari 14.–15.11.2012. Tervetuloa mukaan!

Perinneyhdistys Viipurissa 16.–18.8.2011

SELLANEN OL' VIIPURI...

Perinneyhdistyksen sotahistorialliset retket ovat monet kerrat kulkeneet Viipurin kaupungin kautta, mutta aikaa tutustua tähän aikanaan maamme toiseksi suurimpaan kaupunkiin ei ole liiemmin ollut. Tämä puute päätettiin vihdoinkin korjata: vuoden 2011 kolmipäiväisen vierailun aiheena oli Viipuri taistelupaikkoineen ja kulttuurikohteineen.

Suoraan Ihantalaan

Matkalle oli ilmoittautunut yhteensä 34 henkilöä. Lähtö tapahtui tällä kertaa Marskin patsaalta, mutta onneksi kukaan ei mennyt vahingossa vanhasta muistista Fennian eteen odottelemaan bussia. Viipuria lähestyttäessä aloimme vähitellen tutustua uuteen oppaaseemme, Göran Lindgreniin, hänen selvittäessään kesän 1944 taisteluiden yleispiirteitä. Viipuriin emme vielä pysähtyneet, vaan ajoimme Linnansillan, Linnankadun ja Karjalankadun kautta Papulaan ja edelleen Portinhoikkaan.

Portinhoikan tienristeyksessä pysähdyimme ”ihailemaan” venäläisten pystyttämää muistomerkkiä. Paikalle oli tilattu **Kostja** –niminen kaveri myymäläautoineen. Kauppa kävi hyvin. Tästä oli lyhyt matka Ihantalaan. Aluksi oppaamme tarjosi meille lasilliset kuohuvaa torjuntavoiton kunniaksi. Tämän jälkeen tutustuimme suomalaisten taistelualueeseen, joka on todella erikoinen. Alue on osittain Ihantalalan hautausmaan kohdalla ja sitä luonnehtivat suuret kivenjätkäleet.

Seikka, että tässä ratkaistiin suurelta osin maamme kohtalo kesällä 1944, antaa oman väkevän tunnelmansa alueelle. Kävimme myös tien itäpuolella katsomassa kirkon jäännöksiä ja hyvin hoidettua kenttähautausmaata muistomerkkeineen. Bussi tankattiin Markovillan lähellä, ja sitten käännyttiin taas kohti pohjoista.

Talinjoen koskella pysähdyttiin kuulemaan vuoden 1944 tapahtumista. Täältä matka jatkui Karisalmen kylään. Alueella oli suomalaisaikana runsaasti kesähuiloita. Muutama suomalainen rakennus oli vielä pystyssä, yhtenä näistä rautatieasema. Pysähdyimme myös itse kylässä, jossa oli venäläisten sotamuistomerkki.

Saapuminen Viipuriin

Paluumatkalla Viipuriin opas kertoi näkemyksiään syistä, jotka johtivat kaupungin nopeaan menetykseen. Hän ei pitänyt uskottavana salaliittoteoriaa, jonka mukaan Viipuria ei ollut tarkoitukseen puolustaa. Operaation eri tasoilla

johdossa olleiden pätevyystasosta voidaan kuitenkin olla montaa mieltä. Tässä välissä olleella 20. Prikaatin komentajalla, eversti Armas Kempillä, ei ollut suuria mahdollisuuksia. Kempin oli aikaisemmin ollut hyvä rykmentinkomentaja, eikä hän missään nimessä ollut ainoa syyllinen tapahtumiin. Ei ollut hänen vikansa, että hänestä ei välttämättä ollut yhtymän komentajaksi ja että taistelukokemusta vailla oleva joukko pantiin vihollisen valioyksiköitä vastaan.

”

Kerrotaan, että Lehtovaaran talon kohdalla, Linnankadun ja Torikadun kulmassa ollut raitiovaunukäännös oli kaupungin jyrkin.

Vasta illan suussa majoituttiin Viipuriin. Entisen Karjalankadun varrella sijaitseva hotellimme Vyborg oli kohtalaisessa kunnossa. Sen menneisyys hotelli Knut Possena ja sijainti ydinkeskustassa nostivat sen viihtyisyytensä. Vuonna 1929 valmistunut komea rakennus oli alkujaan varsinaisesti Karjalan Kirjapaino Oy:n toimitalo, josta hotellin käytössä oli kolme ylintä kerrosta. Rakennus on arkkitehti **Uno Ullbergin** piirtämä. Nykyisessä ruokasalissa oli entisajan tunnelmaa, vaikka alkuperäinen Knut Possen ravintola olikin rakennuksen ylimmässä kerroksessa. Kahdeksan aikaan päästiin vihdoinkin syömään. Smetanalla ryyditetty keitto maistui erinomaiselta.

Osa seurueesta ehti vielä tehdä iltalenkin kaupungilla. Kerrotaan, että Lehtovaaran talon kohdalla, Linnankadun ja Torikadun kulmassa ollut raitiovaunukäännös oli kaupungin jyrkin. Silloin tällöin raitiovaunu jyrkytti Linnankatua alaspäin liian lujaa kaatuen mutkassa kyljelleen. Yllättäen osa raitiokiskoista oli tässä kohtaa vielä paikoillaan, vaikka raitiovaunuliikenne oli lopetettu Viipurissa jo vuonna 1957.

”

Viipurin keskiaikaisen tuomiokirkon raunioiden viereen on haudattu 108 talvisodassa kaatunutta suomalais-sotilasta.

Viipurin menetyksen syitä etsimässä

Seuraavan päivän alkajaisiksi saimme Karjalan kaupunginosassa sijainneen 9.Komppanian puolustusaseman alueella tarkkan kuvauksen Viipurin viimeisten päivien tapahtumista ja tärkeimmistä henkilöistä. Kerrottiin, että pataljoonankomentajista yksi oli juoppo ja toinen oli mukava mutta liian iäkäs. Kolmanteen alaiset eivät luottaneet tämän kokemattomuuden vuoksi. Lindberg piti vain yhtä komentajaa kelloisena.

Lisäksi miehistö eli kaupungissa kuin turistit, vierailen mm. tyhjiksi jääneissä asunnoissa (mikä oli kiellettyä). Taisteluhaudat olivat kesken, tykistön kranaatit lopussa, eikä lisää saatu, kun asevarikosta vastavaa komentajaa ei saanut häiritä yöllä. Lisäksi etulinjasta perääntyvät joukot loivat tappiomieliä.

Ajoimme Helkaman uuden tehdaskompleksin ja entisen Maaskolan kunnalliskodin kautta kiertäen 5.komppanian puolustamalle Ristimäen hautausmaan alueelle. Hautakiviä ja isompiakin muistomerkkejä oli vielä jäljellä. Tällä alueella katosi jäljettömiin I Pataljoonan komentaja, majuri **Malinen**. Ajoimme ohi naisensairaalan, jossa oli joukkosidontapaikka. Sairaalassa oli venäläisten tullessa vielä kahdeksan tajutonta sotilasta, joita oli jäänyt hoitamaan kaksi lääkäriä. Kerrotaan, että venäläiset teloitivat kaikki kymmenen saman tien.

Patterinmäellä ja Pappilaniemellä

Jatkoimme Patterinmäelle, koulun lähelle, jossa oli IV Pataljoonan komentopaikka. Täältä pataljoonan komentaja, majuri Kirma, lähti viimeisenä päätyen lopulta yksin harhailemaan lähes tyhjän kaupungin kaduille. Hän katosi sille tielle.

Kiertelimme jalkaisin Patterinmäen valleja, joiden välisiä kaivantoja oli käytetty aikoinaan mm. teloituspaikkoina.

Kävimme viettämässä lyhyen tauon hotellissa, minkä jälkeen siirryimme Käremäen-lahden yli Pappilanniemeen. Tutustuimme ensin paikkaan, josta löytyi vain talojen kivijalkoja kauniin hiekkarannan äärellä. Siinä sijaisi ennen sotia Suomen naisten liikuntakasvatusliiton kurssikeskus ”Tanhuvaara”.

Viereinen kallioalue oli puolustusvoimien käytössä. Siellä oli mm. kiinteän ilmatorjuntatykistön tykkiasemia sekä kallioon louhittu tulenjohtokorsu ja majoitustiloja. Kierroksen lopuksi pidettiin Pappilannien parkkipaikalla ruokailutauko. Tarjolla oli kuljettajan ja apuvoimien paistamaa grillimakkaraa, eikä snapsejakaan unohtettu.

Ruokailun jälkeen vuorossa oli 7.Komppanian puolustuslohko Kiesilän – Kangasrannan alueella. Sieltä oli hyvä seurata vihollispanssarien etenemistä Kannaksentietä pitkin. Täälläkin oli nähtävissä taisteluhautoja ja vaurioituneita puita. Näimme myös 6.Komppanian alueella olleen paikan, josta suomalaisjoukkojen pakokauhun katsotaan alkaneen.

Viipurin keskustan taistelupaikoilla

Palasimme kaupassa käynnin jälkeen takaisin kaupungin keskustaan. Kävimme ensin katsomassa Tuomiokirkkopuistossa olevaa Viipuriin haudattujen vainajien muistokiveä. Lähellä olevan Viipurin pääkirjaston kellarinoven luona kuulumme, kuinka eräs vänrikki oli 19

Viipurin Tuomiokirkonpuistossa sijaitseva hautamuistomerkki. Taustalla pääposti ja keskuskansakoulu.

miehen kanssa piileskellyt kirjaston kellarissa. Vänrikki oli lopulta antautunut, koska yksi miehistä oli pahasti haavoittunut. Haavoittunut ammuttiin talon seinän viereen, mutta muita kävelytettiin Punaisenlähteen torilla filmikameroiden editse edestakaisin, jotta vanki-

määrä näyttäisi mahdollisimman suurelta.

Juuri alkaneesta vesisateesta huolimatta siirryimme vielä Torkkelinpuistoon, entisen PYP:n pääkonttorin kohdalle, johon 20.Prikaatin Esikunta oli sijoittunut. Taistelu Viipurista loppui, kun Kemppi ”pakotettiin” lähte-

mään pois kaupungista. Prikaatin arkisto oli pakattu pankin pihalla olleen kuorma-auton lavalle, mutta auto ei päässyt liikkeelle. Arkisto jäi lopulta vihollisen käsiin, eikä sitä ole etsinnöistä huolimatta löydetty.

Iltakävelyllä poikkesimme Torkkelinkatu 6:ssa olevaan kirjakauppaan, josta löytyi suomenkielistäkin kirjallisuutta: **Johan Bäckmanin**, **Otto-Ville Kuusisen** ja **Helge Seppälän** teoksia sekä **Rudolf Sykiäisen** kirja Venäläisestä saunasta.

Kulttuurikokemuksia

Koska viimeinenkin matkapäivä oli sateinen, ohjelmaan merkitty kävely kohteesta toiseen vaihdettiin bussikuljetukseen. Viipurin keskiaikaisen tuomiokirkon raunioiden viereen on haudattu 108 talvisodassa kaatunutta suomalaissotilasta. Yhdistyksen puheenjohtaja Stig-Göran Grönberg laski kukat heidän muistokseen pystytetyn kiven juureen

Tästä siirryimme Pansarlahden bastionille rakennettuun, Ullbergin piirtämään Taidemuseoon. Vuonna 1930 valmistuneessa rakennuskompleksissa toimi alun perin museon lisäksi myös taidekoulu. Neuvostovallan aikana talot olivat muussa käytössä, mutta nyt ne on taas saatettu vanhaan käyttötarkoitukseensa, tosin hieman muunneltuna.

Museo on Pietarin Eremitaasin Viipurin yksikkö, joten sen mahdollisuudet esitellä korkeatasoista taidetta ovat hyvät. Siellä käydessämme nähtävillä oli laaja kokoelma arabialaista taidetta eri aikakausilta. Valitettavasti rakennusten entisöinti ei ole tapahtunut ihan viimeisen päälle. Esimerkiksi ylimmän kerroksen parkettilattia notkui askelten alla.

Viipurin linna oli seuraava käyntikohde. Linnassa on museo, jossa on esillä, paitsi neuvostojen sankaruutta, myös vanhaa suomalaista Viipuria. Rohkeimmat kiipesivät torniin ihailemaan maisemia. Lounas nautittiin Pyöreässä tornissa. Lounaan jälkeen käytiin Karusellissa, joka on huhun mukaan mafiosojen omistama jättimarket, Ostosten jälkeen maistui kävely Monrepos'n puistossa.

Retken voittoisa lopetus

Retken viimeinen kohde oli sekin sotaa koskeva, mutta suomalaisittain positiivinen kaiken Viipurin menetykseen liittyvän surkeuden jälkeen. Tultuamme korkean Kivisillansalmen yli käännyimme vasemmalle ajaen vanhaa rautatielinjaa pitkin salmen rannalle. Tällä alueella **Alpo Marttisen** JR 61 torjui vihollisen ylimenoyritykset kesäkuun 22. ja 23. päivänä kerta toisensa jälkeen niin, että rintamalinja jäi siihen sodan loppuun asti.

Erityisesti kunnostautui alikersantti **Allan Finnholm**, joka konepistoolillaan yksin pysäytti suomalaisten puolelle päässeeseen lähes satapäisen vihollisen. Hengissä selvinneet pakenivat suin päin takaisin veteen yrittäen uida omalle puolelleen. Huojentunut **Mannerheim** ylensi everstiluutnantti Marttisen everstiksi kuultuaan hänen ilmoituksensa, että Talin Tienhaara kestää.

Viipuri tuli tutuksi

Kaiken kaikkiaan matka oli erinomaisen onnistunut, mistä seurueemme antoi vilpittömät kiitokset Puolakan Valmismatkat-matkatoimistolle sekä oppaana toimineelle Göran Lindgrenille. Lindgrenin asiantuntevan selostuksen ja runsaan kartta- ja tekstimateriaalin ansiosta taistelujen kulkua oli helppo seurata. Viipurin kaupunki tuli varmasti kaikille tutuksi, mikä oli matkan yksi tärkeimmistä päämääristä.

Sara Hännikäinen jututtaa Karisalmen kylän asukasta entisessä Viipurin maalaiskunnassa.

SUOMEN RYHDIKKÄIN YLIOPISTO

Maanpuolustuskorkeakoulusta valmistut suoraan johtotehtäviin. Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen upseerina voit työskennellä erilaisissa ja monipuolisissa tehtävissä niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Tie johtajaksi alkaa osoitteesta upseeriksi.fi.

HAKU PÄÄLLÄ
yliopistojen kevään
yhteishaussa
5.3.–3.4.2012
▶ upseeriksi.fi

Puolustusvoimat